

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyyksien toteamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rakentamisen pätevyysvaatimusten toteamisesta. Ehdotettu laki sisältäisi säännökset toimielimestä, jonka ympäristöministeriö hakemuksen perusteella valtuuttaa antamaan todistuksia rakentamislaisissa määriteltyjen rakentamisen pätevyyksien osalta. Todistus sisältäisi henkilölle annettavan, rakennusvalvonnalle esitettävän ja julkisesti luotettavan selvityksen suunnittelijan tai työnjohdon rakentamislaisissa määritellystä pätevyydestä rakennushankkeessa.

Samalla säädettäisiin ympäristöministeriön veloitteesta antaa todistuksia niistä ammattipätevyiden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015, myöhemmin ammattipätevyyslaki) mukaisten ulkomaisten tutkintojen vastaavuuden tunnustamisesta rakentamisen tutkintojen osalta. Ympäristöministeriö voisi valtuuttaa toimielimen antamaan todistuksen ulkomaisen tutkinnon vastaavuudesta osana rakentamislain mukaista rakentamisen pätevyydestä annettavaa todistusta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä XXXkuuta 20XX.

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Pätevyysien toteaminen.....	6
2.2 Ulkomaiset tutkinnot.....	7
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	9
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset.....	10
4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin.....	10
4.2.2 Vaikutukset yrityksiin	13
4.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen.....	13
4.2.4 Ympäristövaikutukset.....	14
4.2.5 Vaikutukset perusoikeuksiin	14
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	16
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	16
5.1.1 Muu lainsäädäntö	16
5.1.1.1 Ajoneuvojen katsastuksesta.....	16
5.1.1.2 Energiatodistuksen laatijat	17
5.1.1.3 Haitallisten kaasujen käsittelijät.....	17

5.1.1.4 Tulityökortti	17
5.1.2 Todistuksen myöntämisen ja rekisterinpidon eriyttäminen.....	18
5.1.3 Alan itsesääntely	18
5.1.4 Pysytään nykyisessä menettelyssä tai järjestetään toiminta valtiohallinnon osaksi	19
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	19
5.2.1 Ruotsi	20
5.2.2 Norja.....	21
5.2.3 Tanska	22
5.2.4 Saksa.....	23
5.2.5 Englanti ja Wales	23
5.2.6 Irlanti	24
5.2.7 Alankomaat	25
5.2.8 Ranska ja Belgia.....	25
6 Lausuntopalaute	26
7 Säännöskohtaiset perustelut	26
8 Lakia alemman asteinen sääntely.....	34
9 Voimaantulo.....	34
10 Toimeenpano ja seuranta	35
11 Suhde muihin esityksiin	35
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	35
11.2 Suhde talousarvioesitykseen.....	35
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	35
12.1 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle	35
12.2 Elinkeinovapaus	38
12.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja.....	38
12.4 Asetuksenantovaltuudet.....	39

LAKIEHDOTUS	41	
rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyysien toteamisesta		41

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Ennen maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999) lainsäädäntö sisälsi vain yleisluontoisen säännöksen suunnitelman laatijan ja työnjohtajan pätevydestä. Pätevyyttä koskeva sääntely ulotettiin rakennusasetukseen (266/59, asetuksen muutos asetuksella 930/1989) rakennuslain (370/1958) niin sanotun lain ensimmäisen osauudistuksen (1989/557) yhteydessä.

Rakennusasetukseen lisätyn 147 b §:n mukaan rakennus- ja erityissuunnitelman laatijalla tuli olla suunnittelutehtävän laadun ja vaativuuden edellyttämä riittävä koulutus ja kokemus kyseisen suunnittelualueen tehtävissä. Yksinkertaisen rakennuksen suunnittelijana voi toimia myös henkilö, joka ei täyttänyt edellä mainittua pätevyyttä, mutta jolla katsottiin olevan riittävät edellytykset suunnittelutehtävän suorittamiseen. Mitään säännöksiä siltä osin, miten suunnittelijan pätevyys tuli arvioida, ei ollut.

Myöskään maankäyttö- ja rakennuslakiin ei alun perin tullut säännöstä suunnittelijan tai työnjohtajan kelpoisuuden arvioinnista. Säännökset tältä osin sisällytettiin rakennuksen suunnittelijoista ja suunnitelmista vuonna 2002 annetun ympäristöministeriön asetuksen 2 ja 4 lukuihin (RakMK A2).

Vuoden 2014 maankäyttö- ja rakennuslain (41/2014) muutoksella kelpoisuuden arviointia koskeva sääntely nostettiin lain tasolle. Verrattuna ympäristöministeriön asetukseen ei varsinaisia asiallisia muutoksia tehty.

Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on rakentamisen laadun parantaminen, minkä saavuttamisen yhtenä keinona on maankäyttö- ja rakennuslain uudistus. Osana maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta on tavoitteena edistää kunnissa rakentamisen ilmoituksissa yhden luukun periaatetta. Esitys on rakentamislain liitännäislaki, ja esityksellä ehdotetaan säädettäväksi laki rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyyksien toteamisesta.

1.2 Valmistelu

Ympäristöministeriö asetti uuden lain valmistelua tukemaan työryhmän. Siihen nimitettiin edustajat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, oikeusministeriöstä, Opetushallituksesta, Aalto yliopistosta, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:stä, Suomen Kuntaliitto ry:stä, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry:stä ja FISE Oy:stä. Työryhmä piti neljä kokousta. Tämän lisäksi työryhmän jäsenet haastateltiin erikseen marras-joulukuun 2021 aikana. Lisäksi järjestettiin erillistapaamiset Oulun yliopiston rakennus- ja yhdyskuntatekniikan tiedekunnan edustajien sekä Opetushallituksen kanssa. Näin toimiala pysyi hyvin informoituna lainsäädännön valmistelusta koko valmistelun ajan ja valmistelu tapahtui vuoropuhelussa alan toimijoiden kanssa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Pätevyksien toteaminen

Nykyisin suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyudet arvioidaan hankekohtaisesti ja paikallisesti rakennusvalvontaviranomaisten toimesta osana kelpoisuustarkastelua, jokaisen hankkeen yhteydessä asiantuntijan toimittamalla selvityksillä koulutuksesta ja kokemuksesta. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään suunnittelijoiden ja työnjohtajien kelpoisuusvaatimuksista. Tarkemmin suunnittelu- ja työnjohtotehtävien aloista ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään ympäristöministeriön päätöksissä ympäristöministeriön ohje rakennusten suunnittelijoiden kelpoisuudesta YM2/601/2015 ja ympäristöministeriön ohje rakentamisen työnjohtotehtävien vaativuusluokista ja työnjohtajien kelpoisuudesta YM4/601/2015.

Suunnittelijan tai työnjohtajan kelpoisuutta arvioitaessa voidaan myös ottaa huomioon asianomaisen suunnittelu- ja työnjohtoalaa koskevan pätevydentoteamisyhteisön antama todistus (esimerkiksi FISE Oy ja SAFA ry). Yhteisöjen antamat todistukset pätevyydestä perustuvat vapaaehtoisuuteen, eikä rakennusvalvontaviranomaisen tarvitse hyväksyä todistusta.

Tutkimustietoa ei ole siltä osin, onko suunnittelutehtävien vaativuusluokittelulla sekä suunnittelijoiden pätevyyttä ja kelpoisuutta koskevalla yksityiskohtaisella sääntelyllä pystytty suunnittelun laatutasoa kohottamaan. Havaintoja sen sijaan on siitä, että rakennusvalvontaviranomaisten tulkinnat suunnittelutehtävien vaativuustasoista jonkin verran vaihtelevat, koska vaativuustaso voi selkeästi olla korkeampi riippuen ympäristöstä ja rakennuspaikasta.

Rakentamislain uuden järjestelmän mukaisesti suunnittelijan ja työnjohtajan olisi osoitettava pätevyytensä tavanomaiseen, vaativaan, erittäin vaativaan ja poikkeuksellisen vaativaan suunnittelu- ja työnjohtotehtävään ympäristöministeriön valtuuttaman toimijan antamalla todistuksella. Lakiehdotus olisi rakentamislakiin liittyvä laki, jolla annettaisiin säännökset rakentamisen pätevyyden toteavasta ympäristöministeriön valtuuttamasta toimijasta ja sen antamasta pätevyystodistuksesta.

Rakentamislaisissa säädetään rakentamisessa vaadittavista pätevyyksistä ja niiden tasoista. Pätevyydellä tarkoitetaan suunnittelijan tai työnjohtajan koulutuksen ja kokemuksen yhdistelmää. Kelpoisuustarkastelussa rakennusvalvonta arvioi hankkeeseen ryhtyvän esittämän suunnittelijan tai työnjohtajan pätevyyttä suhteessa hankkeen vaativuuteen. Hankkeen vaativuuteen vaikuttavat seikat ja vaativuusluokat on esitetty suunnittelutehtävien osalta rakentamislain 70 §:ssä ja rakennustyön työnjohtotehtävien osalta rakentamislain 74 §:ssä.

2.2 Ulkomaiset tutkinnot

Rakentamislaisissa määritelty pakollisen todistuksen vaatimus merkitsee rakennushankkeen suunnittelijoiden ja työnjohtajien luokittelusta ns. säänneltyjen ammattien piiriin. Tämä tarkoittaa, että pätevyksiin liittyviin ulkomaisiin tutkintoihin sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä ammattipätevyksien tunnustamisesta (2005/36/EY) ja sen perusteella implementoitua ammattipätevyyslakia.

Lakiehdotus sisältäisi säännökset, joilla ammattipätevyyslain mukainen tehtävä ulkomaisten tutkintojen vastaavuudesta annettavista todistuksista rakentamisen osalta tulisi ympäristöministeriön tehtäväksi. Nykyisin tehtävästä huolehtii Opetushallitus.

Opetushallituksen toimivalta on säädetty ammattipätevyyslain 4 §:ssä. Opetushallitus tunnustaa ulkomaiset tutkinnot niissä tapauksissa, joissa ei ole muita säädöksiä. Tämä on kuitenkin ns. perälautasäädös, jolla varmistetaan, että ulkomailla tehtävään kouluttautuneen ammattipätevyys voidaan Suomessa tunnustaa myös niissä tapauksissa, kun sektorilainsäädännössä ole säädetty ulkomailla kouluttautuneiden ammattipätevyden tunnustamisesta ja siitä vastaavasta tahosta.

Ammattipätevyyslain 4 §:n 1 momentissa todetaan, että oikeudesta harjoittaa ammattia toisessa maassa hankitun ammattipätevyden perusteella päättää sama taho, joka myöntää oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen Suomessa suoritetun tutkinnon tai koulutuksen perusteella. Rakentamislain säännöksiin sisältyvän uuden todistusvaatimuksen myötä on tarkoituksenmukaista, että ympäristöministeriö huolehtii ulkomaisten tutkintojen vastaavuudesta annettavista todistuksista rakentamisen sektorin osalta. Ympäristöministeriö voisi valtuuttaa toimielimen antamaan ulkomaisen tutkinnon vastaavuustodistuksen osana rakentamislain mukaisesta pätevyydestä annettavaa todistusta.

Opetushallitus myöntää vuosittain noin 1400 ulkomaisten tutkintojen vastaavuustodistusta, joista noin 100 kohdistuu rakentamisolalle. Opetushallituksen asiantuntijoiden arvion mukaan valtaosa rakentamisen tutkintojen vastaavuuden arvioinnista liittyy suoraan tarpeeseen voida tehdä rakennusalan suunnittelu- tai työjohtotehtäviä. Lakiehdotuksen mukaisesti ympäristöministeriö voisi valtuuttaa toimielimen antamaan ulkomaisen tutkinnon vastaavuustodistuksen osana rakentamislain mukaista pätevydestä annettavaa todistusta. Näin ympäristöministeriön tehtäväksi jäisi vain vähäinen määrä ulkomaisten tutkintojen vastaavuudesta annettavista todistuksista ja niillä olisi työmäärän lisääntymisen kannalta vähäinen merkitys.

3 Tavoitteet

Lakiesityksen tavoite on rakentamislainsäädännön ympäristöministeriön valtuuttaman toimielimen antamaan todistukseen perustuvan pätevyden toteamisjärjestelmästä säätäminen.

Lakiesityksen tavoitteena on samalla vähentää rakennusvalvontojen hallinnollista taakkaa. Suunnittelijoiden ja työjohtajien pätevyden arviointi eriyttäisiin selkeästi rakennusvalvontojen kelpoisuusarvioinnista omaksi kokonaisuudekseen. Rakennusvalvonnat voisivat keskittyä nykyistä selvemmin ydinosaamiseensa eli rakennushankkeen ja sen eri suunnittelu- ja työjohtotehtävien vaativuuden arviointiin. Nykyisellään henkilöiden pätevyysien tapauskohtainen tarkastelu on rakennusvalvonnoille suurehko työllistävä tehtävä. Tavanomaisessa pientalohankkeessa lain tarkoittamia suunnittelijoita tai työjohtajia on keskimäärin kuusi ja kerrostalohankkeessa 15 (Cloudpermit tiedostot, otanta 2/2022).

Pätevyysien tulkinnat yhtenäistyisivät esityksen myötä, sillä satojen rakennusvalvontojen sijaan pätevyysarvioita tekeviä valtuutettuja toimielimiä on enimmilläänkin vain muutamia. Ympäristöministeriön olisi helpompi valvoa ja tarvittaessa antaa ohjeita pätevyysien myöntämisen yhtenäistämiseksi.

Suunnittelijoille ja työjohtajille tämä merkitsisi työmäärän vähentymistä, koska pätevyystarkastelut selvityksineen tehtäisiin vain määräajoin.

Lakiesityksen tavoitteena on myös suunnittelijoiden ja työjohtajien oikeusturvan parantaminen. Toimielimen päätöksestä voisi tehdä oikaisuvaatimuksen ja hakea siihen muutosta hallintotuomioistuimesta. Nykyisinkin muutoksen hakeminen kielteiseen rakennusvalvonnan päätökseen on mahdollista. Muutoksenhaku koskee kuitenkin vain kyseistä hanketta, ja koska hanke on jo vireillä, hakija harvoin ryhtyy aikaa vievään muutoksenhakumenettelyyn. Tällöin on käytännössä helpompi nimetä toinen suunnittelija tai työjohtaja.

Lakiesitys siirtäisi myös rakentamisen ulkomaisten tutkintojen arvioinnin Opetushallitukselta ympäristöministeriön toimialalle ja pääosin edelleen ympäristöministeriön valtuuttamalle toimielimelle. Ulkomaisten tutkintojen sisällön arviointi siirtyisi rakentamisen ammattilaisille, jotka käsittelevät kotimaisten tutkintojen pätevyyksien sisältöjä. Samalla yhtenäistyisivät kotimaisten ja ulkomaisten pätevyyksien arvioinnin perusteet.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Nykyisin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen pätevyys suunnittelu- ja työnjohtotehtäviin varmistetaan kunkin rakennushakkeen yhteydessä rakennusvalvonnalle esitettävillä selvityksillä. Rakentamislain mukaan vaatimustason mukainen suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyys todettaiisiin henkilön koulutuksen ja työkokemuksen osalta ympäristöministeriön valtuuttaman toimielimen antamalla todistuksella. Lisäksi määritetään menettelyistä, jolla rakentamisen ulkomaisten tutkintojen vastaavuudet todetaan ympäristöministeriön tai valtuutetun toimielimen toimesta.

4.1 Keskeiset ehdotukset

Rakentamislain 6 luvussa on annettu perussäännökset pätevyyksistä ja niiden toteamisesta. Tällä esityksellä ehdotetaan säädettäväksi valtuutetusta toimielimestä ja pätevyystodistuksesta.

Lakiesityksen mukaisesti toimielin voisi olla Suomessa rekisteröity yhtiö tai yhteisö, joka täyttää edellytykset. Toimielimiä voisi olla useita ja ne voisivat myöntää kaikkia tai vain osaa rakentamislaissa määritellyistä pätevyysaloista.

Suunnittelijoille ja työnjohtajille tulisi velvollisuus osoittaa pätevyytensä rakentamislain ja sen perusteella annettujen säännösten mukaisiin tehtäviin enintään seitsemän vuoden määräajaksi annettavalla pätevyystodistuksella. Yhdellä henkilöllä voisi olla useita pätevyysaloja. Hakija voisi hakea todistuksen lyhyemmäksi aikaa.

Valtuutetulle toimielimelle tulisi velvollisuus ylläpitää rekisteriä henkilöille myöntämistään voimassa olevista pätevyyksistä. Myöhemmin on tarkoitus muodostaa valtuutettujen toimielinten tiedostoista valtakunnallinen rekisteri rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (myöhemmin RYTJ) osaksi. RYTJ:n tekninen alusta ja sitä koskeva lainsäädäntö on valmisteilla osana rakentamislain kokonaisuutta.

Ympäristöministeriölle tai sen valtuuttamalle toimielimelle tulisi velvollisuus tehdä rakentamisen toimialalla ammattipätevyyslaissa tarkoitetut päätökset rakentamisen ulkomaisten pätevyyksien ja tutkintojen osalta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin

Suunnittelijoille ja työnjohtajille ehdotettava keskitetty pätevyyden toteamismenettely mahdollistaisi kotitalouksille nykyistä paremmat ja luotettavimmat mahdollisuudet arvioida suunnittelijoiden ja työnjohtajien mahdollisuuksia suoriutua tehtävistään. Kotitalouksien luvanvaraiset hankkeet ovat tyypillisesti omakotitalojen ja lomarakennusten uudisrakentamista tai peruskorjausta. Kotitaloudet voisivat hyödyntää toimielimen ylläpitämää rekisteriä voimassa olevista pätevyyksistä hakiessaan suunnittelijoita tai työnjohtoa hankkeeseensa. Lähtökohtaisesti pientalot ovat tavanomaisia suunnittelutehtäviä.

Rakennushankkeen luvan tai suunnittelutyön hintaan keskitetty sertifiointijärjestelmä vaikuttaisi vähäisesti. Rakentamislupaa haettaessa jokaisesta työnjohtajasta ja suunnittelijasta olisi toimitettava sähköinen todistus rakennusvalvontaan. Käytännössä todistus olisi lähes aina sähköinen. Todistuksen hinnoittelu perustuisi hakijan maksamiin todistuspäiväsiin.

Sertifiointin hinnasta riippuen voi sillä omakotihankkeessa olla marginaalista merkitystä rakennushankkeen volyyymiin nähden. Tällä hetkellä pientalon rakennuslupamaksu ja siihen liittyvät kustannukset ovat keskimäärin 1 500–3 000 euroa/hanke. Kuntakohtainen vaihtelu on suuri. Omakotitalohankkeen rakentamisen kokonaiskustannusten ollessa 200 000–500 000 euroa, on rakennuslupamaksu hankkeen kokonaiskustannuksista alle prosentin.

Esityksellä on vaikutuksia suunnittelijoihin ja työnjohtajiin. Todistusmenettelyn piiriin kuuluvia suunnittelijoita ja työnjohtajia on arviolta 15 000–20 000.

Tilastokeskuksen Ammattiluokitus 2010 mukaisesti luokiteltuna työllisiä talonrakennuksen arkkitehtejä oli uusimman vuoden 2018 tilaston mukaan 3 980 kpl. Työllisistä talonrakennuksen arkkitehteistä 54 prosenttia oli miehiä ja 46 prosenttia naisia.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry:llä (myöhemmin SAFA) on yhteensä noin 3 200 jäsentä, joista noin 2 600 on työelämässä. Luku ei sisällä opiskelijajäseniä. SAFA:n jäsenistö edustaa arviolta reilua 70 prosenttia Suomessa toimivista arkkitehteistä. Jäsenistöä työskentelee rakennussuunnittelun

erilaisissa tehtävissä pääsääntöisesti tai osittain noin 80 prosenttia. SAFA:n uusista jäsenistä kasvava ryhmä ovat muualla kuin Suomessa arkkitehdin tutkinnon suorittaneet - niin suomalaiset kuin ulkomaalaiset. SAFA:n jäsenkriteerit lähtevät periaatteesta, että henkilöllä tulisi viisivuotisen yliopistotutkintonsa kautta olla oikeus automaattiseen ammattipätevyyteen arkkitehtina EU:n alueella.

Talonrakennuksen erityissuunnittelijoita eli rakenne- ja talotekniikan suunnittelijoita on myös merkittävä määrä.

Rakennusalan työllisiä työnjohtajia oli tilastokeskuksen vuoden 2018 tilaston mukaan 4 450 kpl, joista oli 94 prosenttia miehiä ja 6 prosenttia naisia.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan rakennusalan työnjohtajista työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2018 lopussa 654 kpl ja avoimia työpaikkoja 210 kpl. Vuoden 2020 lopussa oli vastaavasti työttöminä työnhakijoina 984 kpl ja avoimia työpaikkoja 154 kpl. Yhteensä rakennusalan työnjohtajia on siten noin 5 100 kpl. Talonrakennuksen arkkitehtien ja rakennusalan työnjohtajien yhteenlaskettu määrä on noin 9 300 henkilöä.

Taulukko 1 Työlliset suunnittelijat ja työnjohtajat 2018

Ammattiluokitus	Yhteensä	Miehet	Naiset	18-24 -vuotiaat	25-34 -vuotiaat	35-44 -vuotiaat	45-54 -vuotiaat	55-64 -vuotiaat	65-74 -vuotiaat
Talonrakennuksen arkkitehdit (Taso 5), 2161.	3 978	2 154	1 824	99	1 078	912	959	843	87
		54 %	46 %	3 %	27 %	23 %	24 %	21 %	2 %
Rakennusalan työnjohtajat (Taso 5), 3123.	4 433	4 169	264	108	1 214	1 078	1 078	906	49

		94 %	6 %	2 %	27 %	24 %	24 %	20 %	1 %
--	--	------	-----	-----	------	------	------	------	-----

Suunnittelijoille ja työnjohdolle pakollinen rekisteröintimenettely on edullinen, jos hän aikoo harjoittaa toimintaansa. Työkokemuksen karttuessa olisi asiantuntijalla mahdollisuus siirtyä helpommin korkeammalle vaativuustasolle. Yksittäisten vähäisen tason sivutoimisten projektien suunnittelijoille toimielimen sertifiointimaksun hintaa ei välttämättä ole perusteltua periä kokonaisuudessaan. Tämä voitaisiin ottaa huomioon maksuperusteita määriteltäessä.

Suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyden osoittamiseen esitettävä keskitetty järjestelmä edellyttäisi, että suunnittelijat ja työnjohtajat voisivat hankkia pätevyystodistuksen ympäristöministeriön valtuuttamalta toimijalta. Määräaikaisen todistuksen hankkiminen maksaisi. Esimerkiksi energiatodistusten laatijoiden pakollinen pätevöittämistodistus maksaa tällä hetkellä 290 euroa ja on voimassa 7 vuotta. Energiatodistusten laatijoilta peritään energiatodistuksen laatimisesta rekisteröintimaksu (noin 10 euroa per allekirjoitettu energiatodistus) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuselle (myöhemmin ARA), jolla rahoitetaan energiatodistusrekisterin ylläpitokustannukset. Energiatodistuksen laatijoilta ei peritä muita rekisteröintiin liittyviä maksuja.¹ FISE Oy:n myöntämien rakentamisen alan tarveperusteisten pätevyyksien maksut ovat tällä hetkellä käsittelymaksu 190 euroa ja rekisteröintimaksu 210 euroa, yhteensä 400 euroa. Kosteusvaurion kuntotutkijan pätevyystodistuksen hinta on 340 euroa ja se on voimassa 5 vuotta.² Suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyksien todentamisen maksut (rekisteröitymismaksu esimerkiksi 7 vuoden välein) voisivat asettua samalle hintatasolle. Toiminta olisi voittoa tavoittelematonta, mutta toiminnan kustannukset katettaisiin käsittely- ja muilla maksuilla omakustannusperiaatteen mukaisesti. Tarvittaessa ympäristöministeriö voisi antaa asetuksella tarkempia ohjeita maksuista.

Toimielimen myöntämistä pätevyystodistuksista aiheutuvat kustannukset suunnittelijoille ja työnjohtajille tulevat mahdollisesti olemaan seitsemän vuoden välein maksettava käsittelymaksu (FISE Oy:n nykyhintaa 400 euroa). Pätevyystodistuksen maksu kohdistuisi seitsemän vuoden aikana tehdyille hankkeille, joten vuosittainen kustannus olisi vähäinen. Sertifiointi vähentää asiantuntijoiden hallinnollista työtä, ja sitä kautta hallinnollisia kustannuksia, kun jokaista hanketta varten ei tarvitse itse koota ja toimittaa erillistä referenssiluetteloita rakennusvalvontaan.

¹ [Energiatodistusrekisteri - Motiva](#)

² [FISE | Hae pätevyyttä](#)

Valtuutettuun toimitukseen syntyvä rekisteri parantaisi suunnittelijoiden ja työjohdon mahdollisuuksia markkinoida osaamistaan, koska heillä olisi julkisesti todettu pätevyys tiettyihin tehtäviin.

Esityksellä on vaikutuksia pätevydentoteamisyhteisön myöntämiin vapaaehtoisiin todistuksiin pätevydestä. Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksessä säädetään, että ympäristöministeriö voi hyväksyä toimituksen esityksestä yrityksen tai yhteisön ennen tämän lain voimaantuloa myöntämät vapaaehtoiset pätevydet tämän lain mukaisiksi pätevyyksiksi. Esimerkiksi suurimmalla nykyisin rakentamisen pätevyksiä myöntävällä FISE Oy:llä on vuosikertomuksen 2020 mukaan voimassa noin 9 200 pätevyyttä, joista arviolta 5 000 kuuluisi tämän lain piiriin.

4.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Yrityksille muutos todistusjärjestelmään merkitsee selkeytymistä. Suunnittelijoilla ja työjohdolla on jo etukäteen olemassa todistus pätevydestään ja pätevyystasostaan, joten varmuus siitä, että rakennusvalvonta hyväksyy heidät hankkeeseen, kasvaa.

Uudistus nopeuttaisi jonkin verran rakennusvalvonnan lupakäsittelyä, koska erilaisten selvitysten vaatiminen koulutuksesta ja kokemuksesta jäisi pois. Uudistus vapauttaisi lupakäsittelystä voimavaroja tutkintotodistusten tarkastelusta varsinaiseen lupaharkintaan.

Uusia toimijoita saattaisi FISE Oy:n lisäksi tulla näille markkinoille ja kilpailu lisääntyisi. Toisaalta taas pätevyystodistusten markkinat kasvavat merkittävästi todistusten pakollisuuden myötä.

Uusia markkinointipalveluja varmasti syntyisi alalle, koska voidaan tarkemmin markkinoida tietyn pätevyysalan ja -tason toimijoita.

Todistusmenettely tekisi yksinkertaisemmaksi työskentelyn myös ulkomaisissa eurooppalaisissa projekteissa, koska tutkintojen vastaavuuksien tarkasteluista saadaan systemaattisempia.

4.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Rakennusvalvontojen työmäärä vähenee arvioiden mukaan 25-40 henkilötyövuotta Pätevyystodistusmenettelyn piiriin tulee arviolta noin 15 000 suunnittelun tai työjohdon asiantuntijaa. Pätevyystarkasteluja tehdään vuosittain rakennusvalvonnoissa arviolta keskimäärin 60 000 kappaletta. Arviot perustuvat erityyppisten hankkeiden määrään ja niissä keskimäärin pätevyysvaatimusten piirissä toimiviin.

Ympäristöministeriön työmäärä lisääntyy arviolta puolella henkilötyövuodella toimielinten hyväksymispäätösten ja valvonnan sekä yksittäisten ulkomaisten tutkintojen pätevyysarviointien osalta.

Rakennusvalvonnan palvelukyky paranisi, kun se voisi keskittyä erilaisten tutkinto- ja kokemusselvitysten tarkastelun sijaan rakentamisen ohjaukseen.

Uudistus todennäköisesti edistäisi suunnittelijoiden ja työnjohdon laaja-alaisempaa kouluttautumista ja pätevyystasojen nostamista. Sillä voi olla jatkossa merkittäväkin vaikutus rakentamisen laadun parantumiseen, millä taas rakentamisen volyymin huomioon ottaen voi olla suurikin kansantaloudellinen merkitys.

Opetushallitukselta siirtyisi ammattipätevyyslain mukaiset ulkomaisten pätevyyksien tarkastelut ympäristöministeriön toimialalle. Rakentamisen osalta vastaavuustodistuksia on ollut Opetushallituksen käsittelyssä noin sata kappaletta vuodessa. Työmäärä on ollut arviolta alle yhden hengen työpanos. Tarkastelut tekisi valtuutettu toimielin, joka perisi ammattipätevyyslain mukaisesti kustannukset pätevyyden hakijalta. Näin ympäristöministeriölle ei aiheutuisi muutoksesta siirtymävaiheen jälkeen merkittävästi työtä tai lisäkustannuksia.

4.2.4 Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella olisi ympäristön kannalta välillisiä myönteisiä vaikutuksia, kun suunnittelijoiden ja työnjohdon pätevyyden tarkastelut vakioituvat. Ehdotuksella olisi myös vähäisiä myönteisiä vaikutuksia sen kautta, että rakennusvalvonnalta vapautuu voimavaroja rakentamisen ohjaukseen.

4.2.5 Vaikutukset perusoikeuksiin

Rakentamislain 73 §:n ja 77 §:n mukaisesti suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyys todetaan valtuutetun toimielimen antamalla todistuksella. Lakiehdotuksella päätösvalta järjestetään siten, että ympäristöministeriö valtuuttaa päätöksellään yksityisen toimielimen myöntämään todistuksia. Kyseessä on julkinen hallintotehtävä ja pätevyyden toteaa nykyisin rakennusvalvonta kussakin yksittäistapauksessa. Päätösvallan siirtämistä olisi arvioitava perustuslain 124 §:n valossa.

Ehdotuksella olisi myönteisiä vaikutuksia perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden kannalta. Pätevyys osoitettaisiin rakennusvalvonnalle valtuutetun toimielimen myöntämällä erillisellä todistuksella. Syrjintä henkilöön liittyvän syyn perusteella olisi hankalampaa, koska pätevyys olisi todettu rakentamislupaprosessista erillisessä menettelyssä. Esimerkiksi rakentamisen työnjohtajista alle kymmenen prosenttia on sukupuoleltaan naisia. Pätevyyden osoittaminen erillisessä prosessissa voisi jossain määrin helpottaa naisten hakeutumista myös työnjohtotehtäviin.

Todistuksen ulkomaisten tutkintojen ammattipätevyyden ja tutkintojen vastaavuuksista rakentamisessa antaisi valtuutettu toimielin. Tämä voisi vähäisessä määrin yhtenäistää vastaavuustutkintoja, kun sama toimielin toteaisi pätevyyden kotimaisten ja ulkomaisten tutkintojen ja pätevyyksien osalta. Nykyisin tehtävästä huolehtii yleistoimivallan perusteella Opetushallitus. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan helpottavan ja selkiyttävän ulkomaisten asiantuntijoiden mahdollisuuksia saada pätevyytensä todetuksi.

Perustuslain 21 §:n takaaman oikeusturvan kannalta ehdotuksella olisi käytännössä myönteisiä vaikutuksia. Pätevyyden toteamispäätös tehdään nykyisin rakennuslupakäsittelyn yhteydessä hankekohtaisesti. Hankkeeseen ryhtyvällä on käytännössä helpompaa vaihtaa suunnittelija kuin hakea pätevyyden toteamisen osalta muutosta ja siten viivästyttää hankkeensa lupakäsittelyä. Esityksessä pätevyyden toteaminen tehtäisiin valtuutetun toimielimen toimesta erillisellä päätöksellä, johon asianomainen henkilö voisi hakea muutosta. Tämä olisi selkeä parannus oikeusturvan kannalta.

Työvoiman liikkuvuuden ja työllistymisen kannalta esityksellä olisi lieviä myönteisiä vaikutuksia. Hankkeeseen ryhtyvällä olisi varma rakennusvalvontaa sitova todistuksella osoitettu tieto asiantuntijan pätevydestä ja pätevyystasosta. Tämä helpottaisi myös asiantuntijoita, joiden olisi helpompi hakeutua pätevyyttään vastaaviin tehtäviin. Todistusmenettely saattaa myös parantaa nuorten uransa alussa olevien työllistymistä, koska he todistusmenettelyn avulla voivat jatkuvasti parantaa osaamisensa luokitusta. Todistusmenettely voisi vaikuttaa työvoiman liikkuvuuteen, koska pätevyystodistuksen avulla ei olla niin riippuvaisia paikallisviranomaisen arviointikäytännöistä pätevyyksien osalta.

Pätevyyksien toteaminen todistuksilla saattaisi vaikuttaa positiivisesti palkkakehitykseen, koska työntekijällä olisi työnantajasta riippumatta mahdollisuus todistuksella osoittaa pätevyystasonsa nostot. Kouluttautuminen olisi kannattavampaa, koska sen tuloksia voisi hyödyntää parantamalla todistuksensa vaatimustasoja tai laajentamalla osaamisalueitaan.

Ammattimainen todistusten ja pätevyyksien tarkastaminen tehtävään erikoistuneen toimielimen toimesta vähentäisi mahdollisuuksia väärien tutkinto- tai kokemustietojen esittämiseen.

Tietoyhteiskuntavaikutukset olisivat lievästi myönteisiä. Nykyisin pätevyyksien toteaminen tapahtuu hankekohtaisesti noin 280 rakennusvalvonnan toimesta. Tiedot arkistoidaan hankekohtaisesti rakennusvalvonnan tiedostoihin. Tietoja ei kerätä yhtenäisesti ja periaatteessa selvitykset tutkinnosta ja kokemuksesta toimitetaan erikseen jokaisen hankkeen yhteydessä. Tämän lain myötä muodostuu myönnettyistä pätevyyksistä valtuutetun toimielimen ylläpitämä rekisteri, joka sisältää tiedot suunnittelijan tai työnjohtajan pätevydestä ja pätevyystasosta tiettyyn tehtävään. Tulevaisuudessa muodostetaan valtakunnallinen rekisteri osaksi RYTJ:tä. Tämä edellyttää kuitenkin, että tietojärjestelmän alusta on valmis ja että tarvittavat rajapinnat todistuksen myöntäjien ja kuntien tietojärjestelmiin on muodostettu.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Muu lainsäädäntö

Esityksen valmistelun aikana selvitettiin, miten pätevyiden toteamista, mahdollista yksityistä toimielintä ja todistusjärjestelmää on lainsäädännössä säännelty. Vaihtoehtoisia tapoja esitykselle ovat laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta, laki rakennuksen energiatodistuksesta ja ympäristönsuojelulaki. Itsesääntelyn vaihtoehtona selvitettiin tulityön sääntely.

5.1.1.1 Ajoneuvojen katsastuksesta

Ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain (957/2013) mukaan katsastustoimintaa järjestää yksityinen toimija, joka on edellytysten täytyessä hyväksytty katsastusluvan haltijaksi. Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy katsastusluvan hakijan hakemuksen perusteella. Katsastusta hoitaa katsastaja, jolle on omat vaatimukset laissa. Katsastusluvan haltijalla ja katsastajalla on yhteisenä vaatimuksena luotettavuusvaatimus, ja heidän luotettavuuteen lähtökohtaisesti luotetaan. Luotettavuuden voi erikseen pyytää tarkistettavaksi tai liikenne- ja viestintävirasto voi tarvittaessa tarkastaa luotettavuuden. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo lain sääntöjen noudattamista. Virasto valvoo toimintaa pistotarkastusten ja viiden vuoden välein tehtävän tarkastuksen avulla. Katsastusluvan ja jatkokoulutusluvan haltijoiden on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle muun muassa toiminnasta vastaavien henkilöiden vaihdoksista ja muista toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista. Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää katsastuspalvelurekisteriä katsastusluvan haltijoista ja niiden katsastuspalveluihin liittyvistä asioista.

5.1.1.2 Energiatodistuksen laatijat

Rakennuksen energiastodistuksesta annetun lain (50/2013) mukaan ympäristöministeriö nimeää pätevyuden toteajaksi yhteisön tai säätiön. Pätevyuden toteajan tulee täyttää lain vaatimat edellytykset. Ympäristöministeriö voi myöntää luvan määräajaksi tai toistaiseksi voimassa olevaksi. Pätevyuden toteaja myöntää hakemuksesta yksityiselle energiastodistuksen laatijalle luvan energiastodistusten laatimiseen, kun laatijan pätevyys on kunnossa. Laatijan pätevyuden edellytyksistä säädetään laissa. Laatijan pätevyys on voimassa enintään seitsemän vuotta. Pätevyuden toteaja ilmoittaa energiastodistuksen laatijaa koskevat, laissa määritellyt tiedot rakennusten energiastodistusten laatijarekisteriin tallennettaviksi, jos rekisteröimiseen on energiastodistuksen laatijan suostumus rakennusten energiastodistustietojärjestelmästä annetun lain (147/2015) mukaisesti. Rekisteriä ylläpitää ARA. Rakennuksen energiastodistuksesta annetun lain mukaan ympäristöministeriöllä on tämän lain noudattamisen valvonnan ylin johto, ja ympäristöministeriö valvoo pätevyuden toteajan toimintaa. ARA valvoo muilta osin lain säännöksiä ja määräyksiä.

5.1.1.3 Haitallisten kaasujen käsittelijät

Ympäristönsuojelulaissa (527/2014) säädetään otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen liitteen I mukaisten aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien kanssa toimivan henkilön asetuksen mukaisesta pätevydestä. Muun muassa sammutuslaitteisto- ja ajoneuvojen ilmastointialalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Riittävän asiantuntevan tahon tulee täyttää kokeiden pito-oikeutta varten hyväksynnän edellytykset. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ylläpitää rekisteriä pätevyytensä osoittaneista toiminnanharjoittajista ja henkilöistä. Rekisteriin kirjataan laissa määritellyt tiedot. Toimintaa valvoo ympäristönsuojelulain mukainen valvontaviranomainen.

5.1.1.4 Tulityökortti

Tulityön vaatimasta tulityökortista ei säädetä laissa. Pelastuslain (379/2011) mukaan ryhdyttäessä tulityöhön tai sellaiseen korjaustyöhön tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy, on huolehdittava riittävästä varotoimista. Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työ on järjestettävä siten, että muun muassa tulipalon tai muun onnettomuuden vaara on mahdollisimman vähäinen, ja työntekijöille on annettava tarpeelliset ohjeet muun muassa tulipalon varalta. Työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (577/2003) mukaan työntekijöille on annettava tarpeelliset suojeluohjeet tulenkäsittelystä, tulenvaaraa aiheuttavasta työskentelystä, tulenvaarallisten tai räjähtävien aineiden käsittelemisestä ja säilyttämisestä. Tulitöitä varten on itsesääntelyn muodossa kehittynyt tulityökoulutus, jonka

suorittamalla saa tulityökortin ja luvan tehdä tulitöitä tilapäisellä tulityöpaikalla. Tulitöitä varten on Metalliteollisuuden Standardisointiyhdistys laatinut Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) tulityötoimikunnan aloitteesta standardin SFS 5900 Tulitöiden paloturvallisuus. Tulityökoulutuksella ja –luvalla pyritään varmistamaan, että tulityötä tekevällä on riittävä osaaminen tulityön tekemiseen. Tulityökoulutuksen tarkoituksena on vähentää tulitöistä aiheutuneita suurpaloja, tapaturmia ja vahingonkorvausten määrää. Vakuutusyhtiöt vaativat tulityökorttia määrittelemällä suojele- ja turvallisuusohjeissaan omat vaatimuksensa tulitöiden tekemiselle. Suojeluohjeen vastainen toiminta voi olla peruste vakuutuskorvausten alentamiselle tai hylkäämiselle vahinkotapauksessa. Tulityökoulutusta ohjaa ja kehittää tulityötoimikunta, ja koulutusta järjestävät SPEK:in rekisteröimät kurssijohtajat, jotka ovat Suomen Palopäälystöliiton kouluttamia.

5.1.2 Todistuksen myöntämisen ja rekisterinpidon eriyttäminen

Esityksessä ympäristöministeriön valtuuttama toimielin tarkastaisi suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyyden sekä pitäisi rekisteriä myöntämistään pätevyystodistuksista. Rakennusten energiatodistuksesta annetun lain mukaan pätevyyden toteaja ilmoittaa hyväksytyt energiatodistuksen laatijan tiedot ARAn ylläpitämään rekisteriin. Esityksen mukaisessa pätevyysmenettelyssä sama toimielin hoitaisi sekä pätevyyden tarkastuksen, että ylläpitäisi rekisteriä myönnettyistä pätevyystodistuksista. Suunnittelijoiden ja työjohtajien pätevyysaloja on ympäristöministeriön päätöksen mukaisesti noin 30 erilaista. Pätevyystasoja on neljä. Energiatodistusten laatijoilla pätevyystasoja on kaksi. Rekisterin pito on yksinkertaista eikä aiheuta suurta hallinnollista taakkaa toisin kuin esityksen mukaisen rekisterin ylläpito. Tilanne muuttuu, kun valmisteilla oleva RYTJ valmistuu. Sen alustalle voidaan rakentaa valtakunnallinen rekisteri rakentamislain mukaisista toimielinten myöntämistä pätevyyksistä. RYTJ:än tulee myös linkit kuntien rakennusvalvontoihin, jolloin tiedonvälitys myös tehostuu. Tässä alkuvaiheessa ei ole vielä tarkoituksenmukaista luoda erillistä väliaikaista rekisteriä julkiseen hallintoon.

5.1.3 Alan itsesääntely

Nykyisin rakennusvalvonta tarkastaa tapauskohtaisesti henkilön pätevyyden rakennushankkeen tehtävää varten. Esimerkiksi FISE Oy on myöntänyt vapaaehtoisia pätevyystodistuksia nopeuttaakseen ja helpottaakseen pätevyyden tarkastusta rakennushanketta varten. Pätevyyden tarkastamisen ja pätevyystodistuksen antamisen voisi siirtää itsesääntelyn piiriin FISE Oy:n ja vastaavan kaltaisten yhteisöjen hoidettavaksi. Esityksessä itsesääntelyä ei kuitenkaan nähdä tarkoituksenmukaisena. Rakennushankkeiden suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyksillä on tarkoitus varmistaa, että suunnittelija ja työnjohtaja ovat ammattitaitoisia hoitamaan työnsä ja ettei rakennushanke epäonnistu epäpätevyyden takia. Rakennushankkeiden suunnittelijoiden ja työnjohtajien merkitys hankkeiden turvallisuuden ja terveellisyysvarmentamisessa on sekä kotimaisten että ulkomaisten kokemus-

ten perusteella keskeistä. Rakentamisen historia on täynnä tapauksia, joissa asuinrakennukset, julkiset rakennukset ja ostoskeskukset ovat suunnittelussa tai toteutuksessa tapahtuneiden karkeiden virheiden johdosta homehtuneet, sortuneet tai palaneet. Usein syynä on ollut käytettyjen asiantuntijoiden osaamisen puutteet. Seuraukset kohdistuvat pääosin yhteiskunnan vastuulle. Ammattitaitoisilla henkilöillä minimoidaan epäonnistuneiden rakennushankkeiden määrä. Itsesääntelyyn olisi myös vaikea siirtyä lain tasoisesta sääntelystä.

5.1.4 Pysytään nykyisessä menettelyssä tai järjestetään toiminta valtiohallinnon osaksi

Yhtenä vaihtoehtona on, että ei tehdä mitään. Rakennusvalvonnat tarkastaisivat jatkossakin tapauskohtaisesti suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyyden selvitysten perusteella. Rakentamislaisissa on ratkaistu todistusmenettelyyn siirtyminen ja pätevyyden tarkastaminen valtuutetun toimijan toimesta.

Esityksen mukaisen tehtävän voisi keskittää jonkun valtion viranomaisen hoidettavaksi. Pätevyyden tarkastaminen on volyymiltaan niin pieni ja hallinnollisesti vähän harkintavaltaa sisältävä, ettei ole perusteltua luoda valtiohallinnon sisälle uutta toimintoa. Myös rekisterin pitäminen on taroituksenmukaisinta järjestää valtuutetun toimielimen toimesta, kunnes RYTJ:än on luotu alusta ja muut valmiudet pätevyysrekisterin pitämiseen.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Suomessa omaksuttu järjestelmä, jossa rakennusvalvontaviranomainen jokaisen luvanvaraisen hankkeen yhteydessä ottaa kantaa suunnittelijoiden kelpoisuuteen, poikkeaa valtavirrasta. Niissä Euroopan maissa, joissa ylipäättänsä laissa asetetaan suunnittelijoille pätevyysvaatimuksia, osoittaa suunnittelija kelpoisuutensa hankkimallaan sertifikaatilla tai vastaavalla. Yleisesti voi todeta, että kaikissa rakennusvalvontajärjestelmiensä 2010 – luvulla uudistaneissa maissa korostetaan sertifioitujen toimijoiden roolia. Näin on tapahtunut muun muassa Irlannissa, Islannissa, Sloveniassa, Tanskassa ja Virossa. Sertifikaatit hankitaan rakennusalan toimijoilta, kuten arkkitehtien tai insinöörien kamareilta, tai yksityisiltä sertifiointiorganisaatioilta. Menetelmän etuna on, ettei lupaviranomaisen tarvitse erikseen tutkia hankkeen eri suunnittelijoiden kelpoisuuden edellytyksiä. Riittää, kun suunnittelija pystyy esittämään tarvittavan sertifikaatin, jotka ovat tavallisesti kenen tahansa saatavilla julkisina luetteloina.

Monissa Euroopan maissa on viime vuosina kipuilltu poliittisissa paineissa supistaa julkista sektoria. Niin myös Suomessa. Rakennusvalvontaa hoidetaan eri maiden kulttuurisistakin lähtökohdista johtuen monin eri tavoin. Rakentamisen teknisessä tarkastustoiminnassa on vallalla trendi voimistaa

yksityistä tarkastustoimintaa. Tavoitteena ei ole varsinaisesti vähentää valvontaa, vaan pikemminkin korostaa tarvetta rakentamisen laadun parantamiseen ja luoda vastuullisille toimijoille paineita virheettömämpään rakentamiseen ja korjaamisen lopputulokseen. Julkisen vallan tehtävänä nähdään keskittyminen riskillisiin kohteisiin ja siihen, että hankkeissa käytetään vain osaavia suunnittelijoita ja muita asiantuntijoita.

5.2.1 Ruotsi

Ruotsin maankäyttö- ja rakennuslaki, Plan- och bygglag (PBL) on vuodelta 2010. Lakia täydentää asetus, Plan- och byggförordning, PBF. Rakentamismääräykset sisältyvät keskusvirastona toimivan Boverketin ylläpitämään kokoelmaan, Boverkets byggregler BBR. Sääteleyä on siis kolmella tasolla; laki, sitä täydentävä asetus sekä BBR. Lain, asetuksen ja määräysten soveltamisen tueksi Boverket julkaisee paljon ohjetyyppistä aineistoa ja erilaisia selvityksiä.

Rakennuttajalle (byggherren) kuuluu Suomen tavoin laaja vastuu, myös lupaa edellyttämättömistä rakentamistoimenpiteistä. Vastuu kattaa kaiken rakentamista koskevan säädännön. Eroavuutta Suomeen tulee kuitenkin siinä, ettei viranomaisen osalta ole säädetty samankaltaista suhteutetun valvonnan periaatetta. Ruotsissa ei suunnittelijoille ole asetettu mitään erityisempiä kelpoisuusvaatimuksia. Aiheesta on käyty keskustelua. Asiaa on tarkasteltu paitsi elinkeinon harjoittamisen vapauden näkökulmasta myös siitä, että rakennuttajan uskotaan muutoinkin ymmärtävän turvautua osaa-viin suunnittelijoihin. Kuitenkin samaan aikaan vaaditaan (Suomen vastaavaa työnjohtajaa vastaavilta) vastuullisilta valvojilta (kontrollansvariga) ja ulkopuolisilta asiantuntijoilta (sakkunniga) sertifiointia. Valvontavastaavat ja ulkopuoliset asiantuntijat sertifioidaan keskitetysti akkreditoitun sertifiointiorganisaation puolesta.

Ruotsissa vastuu eri rakennusvaiheiden katselmuksista on riippumattomilla vastuullisilla valvojilla, jotka vakuuttavat todistuksillaan toimivansa säädösten ja määräysten mukaisesti ja hyvää rakennustapaa noudattaen. Tarkastettavat rakennusvaiheet sovitaan aloituskokouksessa. Rakennustyön-aikaista valvontaa varten rakennushankkeeseen ryhtyvän tulee nimetä yksityinen laillistettu ja sertifikaatin omaava valvontavastaava (kontrollansvarig). Valvontavastaavalla henkilöllä tulee olla pätevydestään akkreditoitun sertifiointiorganisaation myöntämä henkilökohtainen sertifikaatti. Valvontavastaavan tehtävänä on jo rakentamisen alussa laatia hankkeen valvontasuunnitelma yhdessä rakennuttajan kanssa ja huolehtia sen noudattamisesta rakentamisen aikana. Valvontasuunnitelmaan on sisällyttävä muun muassa, mitkä tarkastukset olisi tehtävä ja kenen tulisi suorittaa tarkastukset. Valvontavastaava huolehtii yhteyksistä eri alojen sertifiointeihin ammattilaisiin, jotka suorittavat kyseisen alueen rakennussuorituksen tarkastukset, esim. LVI-tarkastukset. Valvontavastaavan vastuulla on myös rakennustöiden valmistuttua valmiustodistuksen laatiminen. Todistuksessa hän vahvistaa, että rakentamisessa on toimittu sovitusti ja tarvittavat tarkastukset on tehty asianmukaisesti. Mikäli pieniä muutoksia rakennusluvasta

poiketen on tehty, hän ilmoittaa niistä todistuksessa. Suurempiin muutoksiin täytyy olla aina lupa rakennusvalvonnalta ennen niiden tekemistä. Valvontavastaava huolehtii luvan hakemisesta.

5.2.2 Norja

Norjan kaavoitus- ja rakentamislaki (*Lov om planlegging og byggesaksbehandling, plan- og bygningsloven PBL*) on vuodelta 2008. Luvanvaraisiin rakennushankkeisiin vaaditaan hakemisesta vastaava taho (*ansvarlig søker*), vastuulliset suunnittelijat (*ansvarlig prosjekterende*), toteutuksesta vastaava taho (*ansvarlig utførende*) ja valvonnasta vastaavat (*ansvarlig kontrollerende*). Rakentamisen laadun parantamiseksi kehitettiin 1990-luvulla järjestelmä, jossa rakentamisen sektorilla toimivia yrityksiä lähdettiin keskitetysti luokittelemaan ja hyväksymään eri tasoisiin hankkeisiin. Luokittelusysteemiä on sittemmin modifioitu, mutta edelleen rakennusalan yritykset voivat hakea kolmeksi vuodeksi kerrallaan luokitteluun perustuvaa hyväksyntää valtiolliselta toimijalta (*Direktoratet for byggkvalitet*). Kun luokittelua hakee, otetaan siinä huomioon muun muassa yrityksen kyky ja siinä toimivien koulutus ja luotettavuus sekä hankittu kokemus (PBL § 23-8).

Ruotsista ja Suomesta poiketen luvanhakijana toimii, omaan käyttöön tulevia omakotitaloja ja vapaa-ajan rakennuksia lukuun ottamatta, rakennusalan yritys tai vastuullinen suunnittelija. Kunnilla on mahdollisuus vapauttaa hankkeeseen ryhtyvä vastuullisen hakijayrityksen käyttämisestä lain asettamissa rajoissa. Keskitetyn hyväksynnän ohella tunnetaan paikallinen kunnallinen hyväksyntä. Paikallinen hyväksyntä korvaa vapaaehtoisen keskitetyn hyväksynnän.

Suunnittelutehtävät on jaettu kolmeen vaativuusluokkaan. Suunnittelijoilta ja valvojilta vaadittavaa osaamista arvioidaan tehtävien vaikeusasteen ja virheriskien vakavuuden kautta (*Forskrift om byggesak, § 9-3*). Osaaminen osoitetaan haettaessa joko keskitettyä tai paikallista luokitteluhu hyväksyntää. Keskitetty hyväksyntä tunnistaa 14 erilaista suunnittelun osa-aluetta kaikilla kolmella eri vaativuusluokalla. Järjestelmä ei sertifioi yksittäisiä suunnittelijoita, vaan kysymys on organisaatioiden joko keskitetystä tai paikallisesta hyväksynnästä. Dokumenteilla osoitetaan, että organisaation johtamisjärjestelmä, toimintakulttuuri, hankitut kokemukset sekä organisaation palveluksessa oleva henkilöstö täyttää vaadittavat ominaisuudet.

Paikallisessa hyväksynnässä pitää osoittaa, että kulloinkin kysymyksessä olevat suunnittelu- ja muut tehtävät suorittavalla on tarvittava koulutus, kokemus ja tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa organisaation sisällä tehtävän asianmukaiseen hoitamiseen (toimivalta).³

5.2.3 Tanska

Tanskassa on erilliset lait kaavoitusta ja rakentamista varten. Rakentamista koskeva laki (*Byggeloven*) on vuodelta 2010. *Bygningsreglementet BR* täsmentää ja konkretisoi rakentamisen tekniset vaatimukset. Tekniset määräykset kattavat 21 erilaista kokonaisuutta. Nykyinen BR on tullut voimaan 1.1.2018.

BR18 siirsi kuntien viranomaisille kuuluneen teknisen tarkastuksen sertifioiduille toimijoille. Rakennukset on luokiteltu neljään eri vaativuustasoon (*konstruktionsklasse KK*). Luokitus perustuu pitkälti niihin haitallisiin seuraamuksiin, joita rakennuksen vaurioitumisesta voisi ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle aiheutua. Kun rakennuksen luokitusta arvioidaan, otetaan huomioon myös kohteen monimutkaisuus, tavanomaisuus ja käytetäänkö perinteisiä vai vähemmän koettuja suunnitteluratkaisuja.⁴ Eri luokkia koskee erilaiset vaatimukset siltä osin, minkä tasonia sertifioituja erityissuunnittelijoita tulee hankkeessa käyttää. Sertifioitujen tarkastajien tulee varmistaa, että palo- ja konstruktiomääräykset täyttyvät.

Sertifiointiprosessista säädetään tarkemmin Liikenne-, rakennus- ja asuntohallituksen säädöksessä BEK nr. 1616 (*Bekendtgørelse om bygningsreglement 2018*) sekä sitä koskevassa ohjeistuksessa (Bolig- og Planstyrelsen). Sertifiointi koskee henkilöitä, joilta vaaditaan dokumentoitua koulutusta ja kokemusta. Sertifiointia hoitavat tehtävään DANAKin (Danish Accreditation) toimesta akkreditoituneet organisaatiot. Sertifiointiorganisaatiot valvovat sertifioidujen asiantuntijoiden toimintaa sertifiointiorganisaatioille toimitettavien tietojen pohjalta.

Muiden teknisten määräysten kuin palo- ja konstruktiomääräysten osalta kuuluu rakennushankkeeseen ryhtyvän osoittaa, että määräyksiä on noudatettu. Kunnat tarkastavat pistokokein, että dokumentointi on hoidettu asianmukaisesti.

³ Minna Mättö: Muistio eduskunnan tarkastusvaliokunnalle 16.4.2013; Lauri Jääskeläinen: Kansainvälinen kehitys 5.1.2018 (ympäristöministeriö); Lauri Jääskeläinen: Onko eurooppalaista rakennusvalvonnan mallia? RY Rakennettu Ympäristö 4/2015 s. 25-29.

⁴ Sven Thelandersson & Jan Wikström: Offentliga kontrollsystem i den svenska byggprocessen i jämförelse med några andra länder. Tekniska Högskolan i Lund, 2020.

5.2.4 Saksa

Saksan 16 osavaltioilla on suhteellisen laajaa lainsäädäntövaltaa omine parlamentteineen. Toisin kuin maankäytön suunnittelusta, jota koskee liittotasavaltakohtainen laki (*Baugesetzbuch*), säädellään rakentamista osavaltiokohtaisesti. Osavaltioiden rakentamisen säädösten yhtenäistämiseksi on olemassa niin sanottu mallirakennusjärjestys (*Musterbauordnung für die Länder der Bundesrepublik Deutschland*). Osavaltioiden ”rakennusjärjestykset” ovat nimeltään joko *Bauordnung* tai *Landesbauordnung*.

Vaativampia rakennusteknisiä konstruktioita varten 1920-luvulla kehittyneen, riippumattoman ulkopuolisen tarkastusinsinöörijärjestelmän (*Prüfingenieur*) rooli on 2000-luvulla voimakkaasti vähentynyt. Kattavampaa riippumattoman tarkastusinsinöörin käyttöä edellyttää ainoana osavaltiona enää Brandenburg. *Prüfingenieur* -järjestelmä syntyi alun perin varmistamaan rakenteellista turvallisuutta (statiikkaa). 1990-luvun lopulla tarkastusinsinöörien toimintakenttää ulotettiin rakennustekniikkaan yleisemmin sekä paloturvallisuuteen. *Prüfingenieur* on itsenäinen ammatinharjoittaja, joka on tähän tehtävään erityisesti hyväksytty viranomaisen toimesta. Vaatimuksena on muun muassa vähintään 10 vuoden kokemus vaativimman tason rakennuskohteista sekä taloudellinen ja muu riippumattomuus.

Mallirakennusjärjestyksen mukaan vain arkkitehti tai insinööri voi toimia lupahakemuksen allekirjoittajana. Arkkitehdin ammatti on tarkkaan säännelty ja perustuu arkkitehtikamarihyväksyntään. Sama koskee insinöörejä, joilla on omat insinöörikamarit. Molempia ammatteja säännellään erillisellä lainsäädännöllä (*Architekten- und Ingenieursrecht*). Pääsuunnittelijalla (*Objektplaner*) on ankaraa sekä siviilioikeudellista että julkisoikeudellista vastuuta.

5.2.5 Englanti ja Wales

Englannissa ja Walesissa on ollut vuodesta 1984 lähtien julkisen, kunnallisen rakennusvalvonnan vaihtoehtona yksityinen tarkastustoiminta (*Approved Inspector*). *Approved Inspector* voi olla joko luonnollinen henkilö tai yritys. *Approved Inspector* -rekisteröintiä haetaan *Construction Industry Councilin* alaorganisaatiolta *CICAIR Limited*. Hyväksyntä on voimassa viisi vuotta kerrallaan. Hyväksynnän ehtona on pakollinen vastuuvakuutus.

Yksityisen tarkastajan valtuudet ovat rajoitetummat kuin julkisen puolen tarkastajan. Tilanteessa, jossa *Approved Inspector* arvioi, ettei rakennustyön toteutus vastaa rakentamismääräyksiä, tulee hänen informoida puutteista kuntaa. *Competent Person Scheme* -järjestelmä mahdollistaa, että CPS:n piiriin hakeutunut asiantuntija tai organisaatio voi itse hyväksyä tekemänsä työn (*self-certify*). Järjestelmä on tarkoitettu vähäisempiin toimenpiteisiin, kuten lämmöneristyksen parantamiseen, ikkunaremontteihin ja eräisiin lvi-töihin.

Building Regulations eivät toistaiseksi aseta rakennusten suunnittelijoille mitään täsmällisiä pätevyysvaatimuksia. *The Construction Regulations 2015* sisältää vain yleisluonteisia säännöksiä liittyen suunnittelijoiden, urakoitsijoiden ja rakennustyöntekijöiden kompetenssiin, ja säännökset keskittyvät lähinnä työsuojeluun eivätkä työn lopputulokseen. Grenfell-tulipalo (14.6.2017) on johtanut Englannissa laajoihin selvityksiin. Keväällä 2022 on julkistettu luonnos, joka säätäisi yksityiskohtaisia pätevyysvaatimuksia suunnittelijoille ja urakoitsijoille. Määräykset ulotettaisiin myös organisaatioihin, joilta edellytettäisiin kykyä suoriutua tehtävistään asianmukaisesti. Määräyksiä täydennettäisiin hallituksen antamalla ohjeistuksella. Ehdotus nojautuu Grenfell-tulipalosta laadittuun perusteelliseen raporttiin.⁵

5.2.6 Irlanti

Irlannin tasavallan julkinen rakennusvalvonta käynnistyi vasta vuonna 1992. Vuonna 2014 toteutui rakennusvalvontauudistus. Uudistuksen kantavana ideana on pakottaa kytkemään hankkeeseen alusta saakka pätevät ja kelpoiset toimijat. Suunnittelijoiden ja työn toteutuksesta vastaavien tulee olla järjestäytyneitä ja sertifioituja. Sertifiointiorganisaatioina toimivat siihen valtuutuksen saaneet insinöörien ja arkkitehtien järjestöt.

Kaikki viranomaiselle toimitettava aineisto pitää olla käyty läpi sertifioidun asiantuntijan toimesta. Myös rakennustyöstä vastaavan tulee täyttää pätevyysvaatimukset. Viranomaisen hoitama työnaikainen tarkastus on pistokoeluontoista ja painottuu etukäteen arvioituna riskillisiin kohteisiin. Muutoin valvontaa hoitavat yksityiset sertifioidut tarkastajat. Valvontaprosessi tapahtuu valtakunnallisen sähköisen alustan *Building Control Management System*, BCMS, kautta.

Arkkitehdin ammatti on suojattu ja arkkitehdin ammattia harjoittavan on oltava rekisteröity alan järjestön toimesta. Myös rakentajia koskee pakollinen rekisteröityminen, mistä säädetään laissa (*The Construction Register Ireland Bill 2017*). Rekisteriä hoitaa Construction Industry Federation, jonka piirissä toimii puheenjohtajan johdolla kymmenen jäsenen muodostama johtokunta. Johtokunnan jäsenistä viisi nimittää teollisuus ja viisi ministeriö. Myös puheenjohtajan nimittää ministeriö.

⁵ Dame Judith Hackitt: Building a Safer Future. Independent Review of Building Regulations and Fire Safety. Final Report, May 2018.

5.2.7 Alankomaat

Myös Alankomaissa rakennusvalvontaa on uudistettu. Uudistusten tausta on aika lailla sama kuin Irlannin tasavallassa, eli tavoite nostaa rakentamisen laatutasoa. Keinoissa on myös yhtäläisyyttä, kun tehtäviä siirrytään auktorisoiduille yksityisille toimijoille. Hollannin uudistus kytkeytyy voimakkaasti koko ympäristölainsäädännön reformiin, jota leimaa yhden luukun periaate. Rakennusvalvontauudistuksen on määrä tulla voimaan yhtä aikaa ympäristö- ja kaavoitusreformin kanssa vuoden 2023 alusta.⁶

Rakentajille tulee velvoite kiinnittää hankkeeseen riippumaton ja sertifioitu valvoja. Tehtävänä on arvioida rakennussuunnitelmaan sisältyvät riskit ja huolehtia rakennustyön aikana siitä, että määräyksiä noudatetaan. Tilaaajan ja asiakkaan asemaa vahvistetaan piilevien rakennusvirheiden varalta.

Hollannin uudistusta on valmisteltu yli 10 vuotta ja uudistuksen taustaksi on laadittu laajoja selvityksiä.⁷ Jatkossa paikallishallinnon tehtävänä on valvoa sertifioitujen yksityisten tarkastajien pätevyyttä. Jos toteutus ei vastaa määräyksiä, on julkisen vallan tehtävänä reagoida puutteisiin.

5.2.8 Ranska ja Belgia

Ranskassa ja Belgiassa tekninen tarkastus perustuu vakuutuksiin ja yksityisiin tarkastusyhteisöihin. Ranskassa virhe- ja vastuuvakuutukset ovat olleet pitkään pakollisia. Belgiassa pakollisesta vakuuttamisesta säädettiin vuonna 2017 koskemaan asuntokohteita, joissa 10 vuoden vakuutuksella katetaan olennaiset rakennuksen runkoon ja staattiseen kestävyYTEEN liittyvät virheet. Välttyäkseen vakuutuskorvausten maksamisesta turvautuvat

⁶ Lauri Jääskeläinen: Alankomaiden miljoonaohjelma. RY Rakennettu Ympäristö 2/2019 s. 62-65.

⁷ Muun muassa Frits Meijer – Henk Visscher: Deregulation and Privatization of European building-control systems. 2006. Jeroen van der Heijden – Henk Visscher – Frits Meijer: Shifting Responsibilities in Building Control in the Netherlands: a Historical Perspective. TU Delft 2006. Visscher – Meijer: Certification of Building Control in the Netherlands. Building Research Journal 2007. Ministerie van Infrastructuur en Milieu: Explanatory Memorandum. Environment and Planning Act 23.3.2016.

vakuutusyhtiöt yksityisiin tarkastusyhteisöihin. Teknisen tarkastuksen päätavoitteena on tällöin riskien hallinta.⁸ Tämä johtaa usein standardisointiin ja aiemmin koettuihin ratkaisuihin. Ranskassa uudet tekniset ratkaisut hyväksytetään toisen maailmansodan jälkeen perustetun *Contrôle Technique* -järjestelmän toimesta. Yksityisiä akkreditoituja tarkastusorganisaatioita, jotka hoitavat *contrôle technique* -tehtävää, on nelisenkymmentä.

Sekä Ranskassa että Belgiassa arkkitehdilla on tärkeä rooli. Vaikka lainsäädäntö ei edellytä arkkitehdin käyttöä, muodostuu se käytännössä normiksi tarvittavien vakuutusten takia. Rakennushankkeen edellyttämää rahoitusta ei saa ilman vakuutuksia, ja vakuutusyhtiöt edellyttävät ammattitaitoisia suunnittelijoita. Ilman yksityisiä tarkastajia ja tarkastusyhteisöjä ei rakennushankkeita pysty Ranskassa toteuttamaan. Belgiassa tekninen tarkastus ei ole pakollista, mutta rahoituksesta ja vakuutuksista johtuvien vaatimusten täyttäminen yleensä edellyttää eriasteista ja pätevyysvaatimukset täyttävien tarkastajien käyttöä.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Lailla rakentamislain mukaisten pätevyksien toteamisesta (pätevydentoteamislaki) säädetään rakentamislain (he /2022) xxx luvussa/säännöksissä todistuksesta, jolla luonnollinen henkilö osoittaa rakentamislaisissa määritellyn pätevyytensä rakennushankkeessa. Todistus sisältää rakennusvalvonnalle esitettävän luotettavan selvityksen henkilön koulutuksesta ja kokemuksesta sekä niihin perustuvasta pätevyydestä rakentamislaisissa määriteltyyn suunnittelu- tai työnjohtotehtävään ja pätevyystasoon. Todistus on selvitys pätevyydestä arvioitaessa henkilön kelpoisuutta rakennushankkeen rakentamislaisissa määriteltyyn suunnittelu- tai työnjohtotehtävään. Todistus on rakentamislain mukaan pakollinen pätevyyden osoittamisessa rakennusvalvonnalle tavanomaiseen, vaativaan, erittäin vaativaan ja poikkeuksellisen vaativaan suunnittelutehtävään ja työnjohtotehtävään.

Laki sisältää säännökset toimielimelle asetettavista vaatimuksista, jonka ympäristöministeriö voi valtuuttaa myöntämään todistuksia pätevyydestä sekä toimielimien toiminnan valvonnasta.

⁸ Lauri Jääskeläinen: Rakennusvalvonta Euroopassa hakee rooliensa. RY Rakennettu Ympäristö 4/2018 s. 52-56. Jonas Deman: Building Control Systems and Technical Control Activities in Belgium, The Netherlands, Sweden and France. Técnico Lisboa. 2013, s. 57-58.

Lailla säädetään myös ympäristöministeriön velvollisuudesta myöntää todistuksia ammattipätevyyslaissa tarkoitettujen tutkintojen vastaavuudesta rakennusten rakentamisen toimialan osalta. Tehtävää hoitaa nykyisin Opetushallitus ammattipätevyyslain 4 § :n mukaisen yleistoimivallan perusteella. Ympäristöministeriö voi antaa ulkomaisen tutkinnon vastaavuudesta arvioinnin ja todistuksen myöntämisen toimitelmalle osana rakentamislain mukaisen pätevyuden todistuksen myöntämistä.

2 §. *Soveltamisala.* Tätä lakia sovelletaan rakentamislaisissa määritellyn pätevyuden osoittamiseen rakennusvalvonnalle rakentamisluvan käsittelyn yhteydessä, kun pätevyuden osoittamiseen vaaditaan rakentamislain §: ien mukaan todistus. Rakentamislaisissa on tarkemmin määritelty eri suunnittelu- ja työnohjohtotehtävien pätevyysalat ja -tasot sekä niihin vaadittava koulutus ja kokemus. Rakennusten rakentamisen osalta on useissa erityislaeissa määritelty erityisiä todistusmenettelyjä, mutta tämä laki koskee vain rakentamislain mukaisia suunnittelu- ja rakentamistehtäviä, ellei toisin säädetä.

Rakentamislain 73 §:ssä ja 77 §:ssä on säädetty, että vaadittava pätevyys on osoitettava rakennusvalvonnalle esitettävällä todistuksella. Todistus on näissä tapauksissa ainoa tapa osoittaa pätevyytensä kelpoisuusharkinnan yhteydessä eikä vaihtoehtoisia tapoja voida käyttää. Tavanomaisessa suunnittelutehtävässä vaatimuksena on rakentamislain 75 §:n mukaan vain rakentamisen korkeakoulututkinto. Tällöinkään pätevyyttä ei voi osoittaa rakentamislupakäsittelyssä tutkintotodistuksella vaan vaatimuksena on valtuutetun toimielimen myöntämä todistus. Joissakin tapauksissa kuten sisustusarkkitehdin ja pintarakenneinsinöörin tutkintojen sisällöt eivät ole riittäviä tavanomaisten suunnittelu- tai työnohjohtotehtävien pätevyuden pohjaksi.

3 §. *Valtuutettu toimielin.* Säännöksen mukaan perustoimivalta rakentamislain mukaisten todistusten myöntämiseen on ympäristöministeriöllä. Ympäristöministeriö voi harkintansa perusteella hakemuksesta myöntää Suomessa rekisteröidylle yritykselle tai yhteisölle oikeuden myöntää todistuksia, jos se täyttää 3 momentissa säädettyt vaatimukset.

Harkinnassa ympäristöministeriö voi ottaa huomioon aiemmin samalle pätevyuden alalle myönnettyt valtuudet todistusten myöntämiseen. Valtuutetuja toimielimiä voi olla vain rajallinen määrä, koska myönnettävien todistuksen vuosittainen määrä on rajallinen ja koska toiminnan tulee olla itsekannattavaa. Toiminnan asianmukaiseksi järjestämiseksi asiantuntemuksen, hallinnon ja talouden kannalta valtuutetulla toimielimellä pitäisi olla mahdollisuus myöntää tai uusia useampia satoja todistuksia vuosittain.

Myös ympäristöministeriö voi myöntää todistuksia, jos siihen on erityinen syy. Syynä voi olla esimerkiksi valtuutetun toimielimen toiminnan keskeyttäminen 8 §:n perusteella tai jokin erityinen olosuhde, että kyseiselle pätevyyden alalle ei ole muusta syystä toimivaltaista valtuutettua toimielintä.

Hakija hakee oikeutta myöntää todistuksia tietyille rakentamislaisissa määritellylle pätevyyden alalle. Ympäristöministeriö voi perustellusta syystä rajata todistusten myöntämisoikeuden haettua suppeammaksi. Perusteena voi olla puutteita 3 momentissa esitetyissä seikoissa, tai että kyseiselle pätevyyden alalle on jo aiemmin myönnetty valtuuksia todistusten myöntämiseen ja uusi valtuus merkittävästi heikentäisi aiempien toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Pykälän 3 momentissa on asetettu toimielimelle minimivaatimukset, jotka sen on täytettävä hakemuksen hyväksymiseksi. Niiden on myös täyttyttävä toiminnan aikana.

Valtuutetun toimielimen henkilöstön on oltava riippumatonta laajemmin kuin hallintolaisissa säädetään. Asiantuntijalautakunnan on edustettava monipuolisesti suunnittelualansa tai työnjohtotehtävänsä alueen asiantuntemusta. Asiantuntijalautakunnan jäseniin sovelletaan tehtävässä hallintolain esteellisyyssäännöksiä.

4 §. Hakemus toimielimeksi. Hakemuksessaan hakija esittää, mitä rakentamislaisissa tarkoitettua suunnittelu- tai työnjohtotehtävää varten valtuuttamista haetaan. Nykyiset suunnittelu- ja työnjohtotehtävien alat ja kelpoisuusvaatimukset on määritelty ympäristöministeriön päätöksissä ympäristöministeriön ohje rakennusten suunnittelijoiden kelpoisuudesta YM2/601/2015 ja ympäristöministeriön ohje rakentamisen työnjohtotehtävien vaatimusluokista ja työnjohtajien kelpoisuudesta YM4/601/2015. Suunnittelussa tehtäväalueita ovat rakennussuunnittelu, kantavien rakenteiden suunnittelu, pohjarakenteiden suunnittelu, ilmanvaihdon suunnittelu, kiinteistön vesi- ja viemäri-laitteiston suunnittelu, rakennusfysikaalinen suunnittelu ja kosteusvaurion korjaussuunnittelu. Työnjohtotehtävissä rakennustyötä johtavan vastaavan työnjohtajan lisäksi yleisimmät erityisalan työnjohtajat ovat kiinteistön vesi- ja viemäri-laitteiston rakentamisesta vastaava työnjohtaja, ilmanvaihtolaitteiston rakentamisesta vastaava työnjohtaja, kantavien rakenteiden rakennustyöstä vastaava työnjohtaja sekä pohjarakenteiden rakennustyöstä vastaava työnjohtaja.

Henkilöstön asiantuntemuksen arviointi perustuu henkilökunnan koulutukseen ja kokemukseen. Lisäksi huomioon otetaan käytännön toiminnassa osoitettu pätevyys. Henkilökunnan pätevyys osoitetaan koulutusta ja kokemusta koskevilla todistuksilla.

Toimielimen luotettavuutta arvioidaan hakijan hallitukseen tai hallintoneuvostoon kuuluvien henkilöiden kautta. Hakija on luotettava, jos haki-jayhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastettava asemassa olevaa ei ole viiden edellisen vuoden aikana tuomittu rangaistukseen sellaisesta teosta, joka osoittaisi hänen olevan sopimaton toimimaan valtuutetussa tai hyväksytyssä toimielimessä tai määrätty liiketoimintakieltoon.

Hakemuksessa esitetyt seikat tulee kuvata siten, että todistusten tarkoittama tähän lakiin perustuva kokonaisuus erottuu selkeästi yrityksen muusta toiminnasta. Tämä on tärkeää myös valvonnan kautta, koska sen osalta ympäristöministeriön valvontaoikeus kohdistuu pääosin vain todistusten myöntämistä koskevaan kokonaisuuteen.

Ympäristöministeriö voi edellyttää ulkopuolista arviointia toimielimen asiantuntemuksesta, luotettavuudesta ja riippumattomuudesta. Toisin sanoen ympäristöministeriö voi halutessaan käyttää akkreditointia selvittääkseen, täyttääkö hakija edellä mainitut edellytykset.

Toimielimelle voi toimintaa suorittaessa syntyä tahattomasti tai tuottamuksesta suuri korvausvastuu. Jotta sivulliset tai asianosaiset eivät kärsisi kohtuutonta taloudellista vahinkoa, toimielimen on hankittava mahdollisten korvausten varalta vastuuvakuutus. Myös siihen rinnastettava muu järjestely tulee kysymykseen.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksesta toimielimeksi voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella.

5 §. Valvonta. Ympäristöministeriö valvoo yleisesti toimielimen toimintaa ja sitä, että sen toiminta täyttää jatkuvasti hakemuksessa esitetyt edellytykset. Ympäristöministeriö voi edellyttää ulkopuolista arviointia osana toimielimen valvontaa. Toisin sanoen ympäristöministeriö voi halutessaan käyttää akkreditointia selvittääkseen, täyttääkö hakija edelleen 4 § :ssä mainitut edellytykset.

Ympäristöministeriö valvoo todistusten myöntämistä ja edistää sitä, että todistuksia myönnetään yhdenmukaisella tavalla noudattaen lakia ja sen perusteella annettuihin määräyksiin kirjattuja ohjeita.

Ympäristöministeriö voi myös kehottaa toimielintä oikaisemaan tekemänsä todistuksen myöntämispäätöstä, mikäli sen tietoon tulee todennäköisiä syitä siitä, että todistuksen myöntäminen perustuu olennaisesti väärin perusteisiin. Toimielimen on tällöin kuultava todistuksen saajaa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Toimielimen on tehtävä vuosittain ministeriölle vuosikertomus toiminnastaan.

6 §. Rakentamisen ulkomaiset tutkinnot. Ammattipätevyyslain 4 §:n mukaisesti Opetushallitus päättää ulkomaisten muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä.

Nykyisin Opetushallitus päättää ulkomaisten rakentamisen tutkintojen vastaavuudesta kyseisen yleissäännöksen perusteella. Rakentamislaisissa säädettyvä pakollinen pätevyyden todistusmenettely rakentamisen suunnittelu- ja työjohtotehtäviin tekee näistä ammateista ammattipätevyyslain mukaisen säännellyn ammatin. Ammattipätevyyslain mukaan oikeudesta harjoittaa ammattia toisessa maassa hankitun ammattipätevyyden perusteella päättää sama taho, joka myöntää oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen Suomessa suoritetun tutkinnon tai koulutuksen perusteella. Päätökset ammattipätevyyslain mukaisten rakentamislaisissa tarkoitettujen tutkintojen vastaavuudesta siirtyvät ympäristöministeriön toimialalle.

Ympäristöministeriö valtuuttaa toimielimen tekemään päätökset tutkinnon ja sen tason vastaavuudesta osana rakentamislain mukaista todistusta. Mikäli kyse on tutkinnosta, joka ei liity rakentamislain 73 §:ssä ja 77 §:ssä tarkoitettuun toimintaan, esimerkkinä puhtaasti viranhakuun liittyvään tarpeeseen, päätöksen tutkinnon vastaavuudesta tekee ympäristöministeriö.

7 §. Virkavastuu. Toimielimeksi hakevat tahot ovat yksityisiä yrityksiä tai yhteisöjä. Rakentamislain mukaisen todistuksen myöntäminen on kuitenkin luonteeltaan julkisen vallan käyttöä. Toimielimen henkilöstö ja asiantuntijaelimen jäsenet käyttävät julkista valtaa suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä.

Perustuslain 124 §:n takia laissa ei enää tarvita viittauksia hallinnon yleislakeihin, kuten tietosuojalain (1050/2018) tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin (13/2003). Toiminnassa on noudatettava yleistä virkamiehen esteettömyysperiaatetta, koska kysymys on julkisen vallan käytöstä. Valtuutetun toimielimen henkilöstöön sovelletaan sen vuoksi, mitä hallintolaisissa (434/2003), erityisesti 27 ja 28 §:ssä, säädetään virkamiehen esteellisyydestä. Hallintolain lisäksi toimielimen henkilöstöön sovelletaan kielilakia (423/2003).

Esteettömyysperiaatteen lisäksi toimielimen toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä, sillä kysymys on julkisen vallan käytöstä. Samoin toimihenkilöön sovelletaan vahingonkorvauslain (412/1974) mukaista vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä, kun hän hoitaa tämän lain mukaisia tehtäviä.

8 §. Toiminnan keskeyttäminen. Valvoessaan toimielinten toimintaa ympäristöministeriö voi havaita, että toimielin ei toimi asianmukaisesti. Tällöin ympäristöministeriö voi antaa valtuutetulle toimielimelle kirjallisen varoituksen tai keskeyttää toiminnan harjoittamisen.

Syitä kirjallisen varoituksen antamiseen tai toiminnan keskeyttämiseen ovat 1) toiminnassa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä; 2) tehtävää ei ole suoritettu hyvän hallinnon ja hyvän rakennustavan mukaisesti; 3) toimielin on rikkonut valtuutus päätöksessä asetettuja ehtoja.

Toiminnan keskeyttäminen edellyttää pääsääntöisesti, että sitä ennen on annettu huomautus ja mahdollisuus korjata puute toiminnassa. Toiminnan yleisten edellytysten puuttuessa toiminta voidaan keskeyttää välittömästi esimerkiksi todetun maksukyvyttömyyden tai konkurssin johdosta.

9 §. Valtuutuksen peruuttaminen. Jos kirjallinen varoitus tai toiminnan keskeyttäminen ei ole valvonnan kannalta riittävää, ympäristöministeriöllä on myös mahdollisuus peruuttaa antamansa valtuutus.

Jos ympäristöministeriö havaitsee, ettei valtuutettu toimielin enää täytä sille asetettuja edellytyksiä, ympäristöministeriön on ensisijaisesti pyydettävä toimielintä korjaamaan puutteet kohtuullisessa määräajassa. Valtuutuksen peruuttaminen on mahdollista kohtuullisen määräajan jälkeen, jos toimielin ei ole korjannut puutteita. Valtuutuksen edellytysten täyttymättä jääminen voi tulla kyseeseen esimerkiksi todistusten vähäisen myöntämisen kautta. Toiminnan säännöllinen ylläpitäminen voi vaihdella riippuen siitä, paljonko todistuksia haetaan. Jos toimielimen todistuspäätösten määrä laskee niin vähäiseksi, ettei 3 §:n 3 momentin edellytykset enää täyty, voi ympäristöministeriö pyytää asiasta selvityksen. Jos toimielin jatkuvasti ylläpitää toimintavalmiuttansa, voi tilanne jatkua muutaman vuoden. Jos toiminta on pysyvästi laskenut alle hyväksyttävän tason tai valmiudet toimintaan ovat tauon aikana loppuneet, ympäristöministeriön on peruutettava toimielimen valtuutus.

Selkeä tilanne syntyy toimielimen konkurssin tai muun suorituskyvyttömyyden myötä. Tällöin toimielin ei voi enää jatkaa toimintaansa.

Ympäristöministeriön on peruutettava valtuutus myös, jos toimielimen toiminta on keskeytetty eikä toimielin kohtuullisessa ajassa, kuitenkin enintään kolmessa kuukaudessa ole poistanut toiminnan keskeyttämiseen johtaneita syitä. Tarvittaessa toimielin voi tehdä uuden hakemuksen valtuuteksi toimielimeksi, kun 3 §:n edellytykset jälleen täyttyvät.

10 §. Todistus. Rakentamislain 73 §:ssä ja 77 :§ssä on säännökset, että suunnittelijan tai työnjohtajan on osoitettava rakentamislain mukainen pätevyytensä todistuksella rakennusvalvontaviranomaiselle. Todistus on julkisesti luotettava selvitys henkilön pätevyydestä todistuksessa ilmenevään

tehtävään. Rakennusvalvonta arvioi pätevyyden osana hankkeen kelpoisuusarviointia. Kelpoisuusarvioinnissa määritellään hankkeen vaativuuden perusteella suunnittelutehtävien sekä työnohjohtehtävien vaativuus. Henkilö on pätevä hankkeen suunnittelu- tai työnohjohtehtävään, jos hänen rakennusvalvonnalle esittämänsä voimassa oleva todistus kattaa kyseisen suunnittelu- tai työnohjohtehtävän alan ja vaativuustason. Todistuksen hakija voi tehdä hakemuksen useammalle suunnittelun tai työnohjon pätevyysalalle ja -tasolle.

Erittäin vaativassa ja poikkeuksellisen vaativassa rakennushankkeessa voi kelpoisuusvaatimuksena olla, että henkilöllä on todistuksen lisäksi hankkeesta kokemusta esimerkiksi poikkeuksellisen vaativista jätevoimalahankkeista. Tällöin rakennusvalvonta voi edellyttää kelpoisuusarvioinnissaan erillistä selvitystä suunnittelijan tai työnohjohtajan kokemuksesta kyseisistä hankkeista.

Pykälän 3 momentin mukaan ympäristöministeriö voi erityisestä syystä myöntää todistuksia. 3 §:n perusteluissa perustellaan tarkemmin ympäristöministeriön toimivaltaa todistusten myöntämisessä. Lähtökohtaisesti tarkoituksena on, että valtuutettu toimielin myöntää lakiehdotuksen mukaisia todistuksia. Ympäristöministeriö voi myöntää todistuksia esimerkiksi tilanteissa, joissa valtuutetun toimielimen toiminta on keskeytetty 8 §:n perusteella, tai jos on jokin erityinen olosuhde, että kyseiselle pätevyyden alalle ei ole muusta syystä toimivaltaista valtuutettua toimielintä.

Pykälän 4 momentissa säädetään todistuksen sisällöstä. 2 kohdan päätöstiedot sisältävät muun muassa päivämäärän, päätöksen perusteena olevat pykälätiedot ja lainvoimaisuuden. Pykälän 5 momentin mukaan todistuksen liitteenä on pätevyyden myöntämisen perusteena olevat tarkemmat tiedot tutkinnosta, muusta koulutuksesta sekä eriteltyt tiedot kokemuksesta. Tarkoituksena on, että todistuksen liitteet täydentävät todistukseen kirjattavia pätevyysaloja ja –tasoja tilanteissa, joissa rakennusvalvonta asettaa erityisiä kelpoisuusvaatimuksia erittäin vaativassa tai poikkeuksellisen vaativassa rakennushankkeessa.

Pykälän 6 momentissa säädetään ympäristöministeriön mahdollisuudesta antaa tarkempia ohjeita todistuksen muodosta ja sisällöstä.

11 §. Rekisteri myönnettyistä todistuksista. Toimielimen on pidettävä rekisteriä myöntämistään voimassa olevista todistuksista. Toimielin toimii EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) mukaisena rekisterinpitäjänä. Rekisterin ylläpitämisen velvoitteista ja vastuista on säädetty erikseen. Rekisteristä on poistettava tiedot, kun todistuksen voimassaolo lakkaa.

Rekisteri sisältää tiedot todistuksensaajan nimestä ja kotipaikasta, todistuksen myöntämisaikakohdasta ja voimassaolosta, myönnetyn pätevyyden pätevyysalasta ja –tasosta sekä todistuksen myöntäjästä. Rekisteriin merkitään myös rakennusvalvonnan ilmoitus rakentamislain 73 §:ssä ja 77 § :ssä

mainitusta lainvoimaiseen päätökseen perustuvasta rajoituksesta sen voimassaolon ajaksi. Merkinnässä on päätöksentekijän nimi ja tiedot, päätöspäivämäärä ja –kohta sekä rajoituksen alkamis- ja päättymisajankohta.

Toimielin ylläpitää voimassa olevista todistuksista julkista rekisteriä, joka sisältää rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarvittavat minimitiedot. Tämä helpottaa viranomaistoimintaa ja valvontaa. Lisäksi kansalaiset ja yritykset voivat yleisesti hyödyntää luotettavaa tiedostoa hakiessaan hankkeisiinsa päteviä suunnittelijoita tai työnjohtajia.

12 §. Todistuksen voimassaolon päätyminen. Todistus myönnetään seitsemäksi vuodeksi, ellei hakija ole hakenut sitä lyhyemmäksi ajaksi. Todistuksen uusimista voidaan hakea sen voimassaolon aikana. Todistuksen uusiminen edellyttää, että hakija täyttää hakemushetkellä voimassa olevat vaatimukset. Todistus lakkaa ilman eri toimenpiteitä sille määritellyn voimassaoloajan kuluttua, ellei sitä ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta uusita.

Hakijan voi hakea pätevyyttä lyhyemmäksi ajaksi. Todistuksen myöntämisen perusteet ovat kuitenkin samat.

Pykälän 2 momentin mukaan todistus voidaan peruuttaa, jos se perustuu olennaisesti väriin selvityksiin. Hakija vastaa esittämiensä tietojen oikeellisuudesta. Toimielin vastaa myöntämänsä todistuksen tietojen oikeellisuudesta ja on velvollinen huolehtimaan todistuksessa tai sen perustana olevien tietoonsa tulleiden virheiden oikaisemisesta. Mikäli todistuksen myöntäminen on perustunut oleellisesti virheellisiin tietoihin, todistus on peruttava todistuksen saajan kuulemisen jälkeen. Päätöksen peruuttamisesta tekee todistuksen myöntänyt toimielin.

13 §. Maksut. Toimielimellä on oikeus periä todistusmenettelyyn liittyviä maksuja, jotka kattavat toiminnasta aiheutuneet kulut. Hakemuksessaan toimielin esittää selvityksen toiminnan taloudesta ja siihen liittyvistä perusteista. Maksujen tulisi kattaa varsinaisesta toiminnasta aiheutuvat kokonaiskulut.

Toimielin voi tarjota henkilöiden suostumukseen perustuvia, todistusmenettelyyn liittyviä vapaaehtoisia lisäpalveluita, jotka se voi vapaasti hinnoitella. Tämä toiminta on kuitenkin erotettava selvästi viranomaistehtävästä aiheutuvista kuluista ja tuotoista.

Eri toimijoiden yhtenäisten käytäntöjen takaamiseksi ympäristöministeriö voi antaa asetuksella tarkemmat määräykset maksujen perusteista.

14 §. Muutoksenhaku. Toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Toiminnan keskeyttämistä tai valtuutuksen peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

15 §. Siirtymäsäännökset. Ympäristöministeriö voi hyväksyä toimielimen esityksestä yrityksen tai yhteisön ennen tämän lain voimaantuloa myöntämät vapaaehtoiset pätevyudet tämän lain mukaisiksi pätevyyksiksi, joko kokonaan tai osittain enintään viideksi vuodeksi, jonka aikana henkilön on haettava tämän lain mukaista todistusta pätevyydestään. Vapaaehtoiset pätevyudet voidaan hyväksyä ajallisesti voimassaoleviksi vain alkupe-
räiseksi jaksoksi.

Todistusmenettelyn käyttöönotto tapahtuu rakentamislain tullessa voimaan, ellei sitä rakentamislain siirtymäsäännöksissä myöhennetä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen ehdotetaan sisällytettäväksi asetuksenantovaltuussäännöksiä. Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään valtuutetun toimielimen hakemuksesta. Lakiehdotuksen 4 §:n 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksesta toimielimeksi voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella. Menettely on uusi ja hakijoita voi olla useita. Asetuksella voidaan täsmentää hakemuksen vaatimusten sisältöä. Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädetään valtuutetun toimielimen oikeudesta periä pätevyyttä koskevista päätöksistä ja todistuksista maksuja. Lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella säädetään tarkemmin maksujen perusteista. Menettely on uusi ja hakijoita voi olla useita. Asetuksella voidaan täsmentää maksujen perusteiden sisältöä.

9 Voimaantulo

Laki tulee voimaan 1.1.2024 samaan aikaan rakentamislain kanssa. Todistusmenettelyn käyttöönoton siirtymäsäännöksistä säädetään rakentamislaisissa.

10 Toimeenpano ja seuranta

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys on rakentamislain liitännäislaki. Suunnittelijoiden ja työnjohdon pätevyyksistä ja niihin liittyvästä uudesta todistusmenettelystä säädetään rakentamislaisissa ja sen perusteella annettavissa säädöksissä. Esityksessä säädetään menettelystä, jolla suunnittelijoille ja työnjohdolle voidaan myöntää rakentamislain mukaisia pätevyystodistuksia. Samalla säädetään edellytyksistä ja menettelystä, jolla ympäristöministeriö voi valtuuttaa yrityksen tai yhteisön myöntämään rakentamislain 73 §:ssä ja 77 §:ssä tarkoitettuja pätevyystodistuksia.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole talousarviovaikutuksia.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

12.1 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Esityksellä on tarkoitus lakiehdotuksen 1, 3, 10 ja 11 §:n mukaisesti antaa yksityiselle toimielimelle valtuudet rakentamislaisissa vaadittujen pätevyyksien tarkastamiseen, todistuksen antamiseen ja rekisterin pitämiseen pätevyystodistuksista. Esitykseen vaikuttaa siten perustuslain 124 §, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säädetään lailla. Esitöiden mukaan etenkin julkinen hallintotehtävä voidaan kuitenkin lain nojalla päättää annettavaksi muulle kuin viranomaiselle, koska julkinen hallintotehtävä on voitava järjestää joustavasti eikä tällaisten tehtävien antamisesta ole sääntelyn tavoitteiden kannalta tarpeen edellyttää säädettäväksi yksityiskohtaisesti lailla (HE 1/1998 vp, s. 179/I). Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos se on tarpeen

tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3). Hallintotehtävän luonne on myös otettava huomioon, minkä tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi täytyä helpommin palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 8/2014, s. 4/I). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (esim. PeVL 44/2016 vp, s. 5, PeVL 12/2014 vp, s. 2/II).

Esityksellä säädetään laki rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyysien toteamisesta. Pätevyysien tarkastamista, pätevyystodistusten antamista ja pätevyysreksiterin ylläpitoa hoitaisi ympäristöministeriön valtuuttama toimielin. Kyse on julkisen palvelutehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja tulevassa rakentamislaisissa suunnittelijoiden ja työnjohton kelpoisuudet rakennushankkeisiin tarkastaa rakennusvalvonta. Kelpoisuuden tarkastaminen on kaksiportainen: pätevyys- ja kelpoisuustarkastus, jos rakennushanke vaatii erillistä kelpoisuutta. Esityksellä on tarkoitus tehdä jouhevammaksi kelpoisuuden tarkastaminen pätevyystodistuksen avulla. Nykyisin kuntien rakennusvalvonnat tekevät Suomessa noin 60 000 pätevyiden tarkastelua vuodessa. Pätevyiden tarkastamista varten tarvitaan koulutus-/tutkintodistukset ja selvitykset työkokemuksesta. Suunnittelija ja työnjohtaja joutuvat tällä hetkellä toimittamaan edellä mainitut selvitykset pätevyydestä jokaiseen rakennushankkeen pätevyystarkistukseen erikseen. Arviolta 25—30 henkilötyövuotta menee kuntien rakennusvalvonnassa aikaa pätevyysien tarkastamiseen. Rahallisesti pätevyysien tarkastamiseen menee rakennusvalvonnassa noin 1,5 miljoonaa euroa vuosittain. Rakennusvalvonnasta erillisellä pätevyiden tarkastamisella säästettäisiin rakennusvalvonnan resursseja muihin työtehtäviin, kun pätevyiden voisi todistaa esityksessä säädetyllä toimielimen myöntämällä pätevyystodistuksella. Todistus riittäisi todentamaan hakijan pätevyiden rakennushankkeeseen eikä rakennusvalvonnan tarvitsisi erikseen tarkastaa hakijan pätevyyttä. Todistus olisi lisäksi lakiehdotuksen 12 §:n mukaan voimassa enintään seitsemän vuotta, mikä parantaisi selvästi rakentamislaisissa tarkoitettun suunnittelijan ja työnjohtoon kuuluvan henkilön asemaa nykyisestä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslain esitöiden mukaan säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista (HE 1/1998 vp, s. 179/II). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7/II, PeVL 46/2002 vp, s. 10).

Lakiehdotuksen 3 § sisältää kelpoisuusehdot koulutuksesta, asiantuntemuksesta ja muista edellytyksistä ympäristöministeriön valtuutusta hakevalle toimielimelle. Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään valtuutusta hakevan toimielimen selvitysvelvollisuudesta kelpoisuudestaan hakuvaiheessa. Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädetään valtuutetun toimielimen henkilöstön virkavastuusta esityksen mukaisen palvelun suorittamisessa. Valtuutetun toimielimen valvonnasta vastaa ympäristöministeriö lakiehdotuksen 5 §:n mukaisesti. Ympäristöministeriö voi antaa varoituksen tai keskeyttää valtuutetun toimielimen toiminnan lakiehdotuksen 8 §:ssä mainittujen toiminnan puutteiden täytyessä. Ympäristöministeriön on peruutettava toimielimen valtuutus lakiehdotuksen 9 §:n tilanteissa.

Esityksessä on valtuutetun toimielimen tehtävät säädetty riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Lakiehdotuksen 2, 3, 6, 10 ja 11 §:t sisältävät valtuutetun toimielimen tehtävät pätevyysien tarkastamisesta, pätevyystodistuksen antamisesta ja rekisterin ylläpitämisestä pätevyystodistuksista. Pätevyiden tarkastaminen perustuu sidottuun harkintaan. Rakentamislain 71 §:ssä ja 75 §:ssä säädetään tarkasti pätevyysalojen ja -tasojen vaatimusten kriteerit. Hakijan täyttäessä pätevyiden vaatimuksen kriteerit valtuutetun toimielimen on myönnettävä hakijalle pätevyystodistus. Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään pätevyystodistuksen sisällöstä ja 11 §:ssä pätevyystodistusrekisterin sisältämistä tiedoista. Valtuutetun toimielimen tulee noudattaa esityksen mukaisia tehtäviä hoitaessaan hallinnon yleislakeja. Lakiehdotus ei sisällä erityistä viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä niitä sovelletaan myös yksityisiin, kun ne hoitavat julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp, s. 3/II).

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädetään muutoksenhausta. Toimielimen päätökseen saa pätevyystodistuksen hakija vaatia oikaisua hallintolain mukaisesti. Valitusoikeutta ei ole kavennettu. Hakijan muutoksenhakuoikeus paranisi esityksen perusteella nykyisestä, kun pätevyiden tarkastaminen eriyttäisiin rakennusvalvonnan kelpoisuusarvioinnista. Nykyisin sääntely on epäselvää eikä hakija mahdollisesti tiedä tarkalleen, johtuuko hakemuksen hylkääminen pätevydestä vai kelpoisuudesta johtuvasta syystä. Valtuutetun toimielimen pätevyiden tarkastus- ja pätevyystodistuksen anto-oikeudella selkeytettäisiin nykytilannetta ja hakijan muutoksenhakuoikeus paranisi.

Nykyisin kuntien rakennusvalvonnat tarkastavat pätevyidet. Esityksen myötä pätevyiksiä tarkastaisi olettavasti vain muutama toimielin, jotka toimisivat valtakunnallisesti. Pätevyysien tarkastaminen ja todistusjärjestelmä esityksen mukaisessa toimielimessä parantaisi pätevyysien tarkastamisen yhdenvertaisuutta, kun pätevyiksiä tarkastaisi vain muutama toimielin kuntien rakennusvalvontojen sijasta. Myös arviointi todennäköisesti paranisi, kun pätevyiksiä tarkastaisi muutama asiantunteva, lakiehdotuksen 3 §:n mukaiset edellytykset täyttävä toimielin. Edellä mainituilla perusteilla täyttyvät perustuslain 124 §:n vaatimukset tarkoituksenmukaisuudesta eikä esitys vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Perustuslain esitöiden mukaan merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä pidetään esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttumista muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II).

Lakiehdotuksella voidaan siirtää esityksessä tarkasti määritellyt tehtävät ympäristöministeriön valtuuttamalle toimielimelle. Tarkasti lakiehdotuksessa määriteltyjen tehtävien harkintaperusteet on määritelty yksityiskohtaisesti rakentamislaisissa. Kyseessä on summaaristen tehtävien siirto yksityiselle toimielimelle. Lakiehdotuksen tehtävien täytöllä ei puututa merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Esityksessä ei ole kyse merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävistä tehtävistä, jotka voitaisiin antaa vain viranomaiselle.

12.2 Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Esityksellä säädetään laki rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyyskriteerien toteamisesta. Rakentamislaisissa säädetään rakennushankkeen suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyysvaatimuksista, pätevyystodistuksesta ja valtuutetun toimielimen pätevyystarkastuksesta ja todistuksen anto-oikeudesta. Esityksen lakiehdotuksessa säädettäisiin ympäristöministeriön valtuuttamasta toimielimestä, ja kuinka pätevyyskriteerien toteaminen käytännössä järjestettäisiin. Esitys ei vaikuta rakentamislaisista poikkeavalla tavalla suunnittelijan ja työnjohtajan elinkeinovapauteen.

12.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 14/2018 vp) mukaan EU:n yleisen tietosuojasetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuojasetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöoikeudellisista syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Lähtökohtana on, että henkilötietojen suoja koskeva sääntely nojautuu mahdollisimman pitkälti EU:n tietosuojasetuksen sääntelyyn ja että kansallista liikkumavaraa käytetään vain siltä osin kuin se on sallittua ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/2018 vp) viitannut oikeusministeriön työryhmän loppuraporttiin (Oikeusministeriön julkaisu 8/2018, [linkki](#)), jonka mukaan tietosuojasetuksen johdanto-osan 45 kappaleen mukaan 6 artiklan 1 kohdan c-alakohdan käsittelyllä tulisi joka

tapauksessa olla perusta unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Tämä tarkoittaa, että viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta ja tarkoitus voidaan perustellusti siitä johtaa toiminnan tavoite huomioon ottaen. Lausunnon mukaan työryhmä viittaa kuitenkin myös siihen, että mainitussa johdanto-osan kappaleessa selvennetään, ettei asetuksessa edellytetä, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki. Useiden käsittelytoimien perustana oleva yksi laki voi siten olla riittävä käsittelyn perustuessa rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen tai jos käsittely on tarpeen yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi (sivu 33).

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. 6 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan 1 kohdan c alakohdan tapauksessa käsittelyn oikeusperusteesta on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä. Esityksessä valtuutettu toimitella tarkastaisi rakentamislaisissa tarkoitettun suunnittelijan ja työnjohtajan pätevyyden rakennushankkeisiin ja ylläpitäisi rekisteriä pätevyystodistuksen saajista. Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään pätevyystodistuksesta ja pätevyyden tarkastamisesta. Lakiehdotuksen 11 §:ssä säädetään rekisterin ylläpidosta myönnettyistä pätevyystodistuksista. Lakiehdotuksen 3 § sisältää valtuutetulle toimielimelle vaatimuksen noudattaa yleistä tietosuoja-asetusta. Valtuutettu toimitella vastaisi rekisterinpitäjänä tietosuoja-asetuksessa säädettyjen rekisteröityjen oikeuksien toteutumisesta.

12.4 Asetuksenantovaltuudet

Esitykseen ehdotetaan sisällytettäväksi asetuksenantovaltuussäännöksiä. Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään valtuutetun toimielimen hakemuksesta. Lakiehdotuksen 4 §:n 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksesta toimielimeksi voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella. Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädetään valtuutetun toimielimen oikeudesta periä pätevyyttä koskevista päätöksistä ja todistuksista maksuja. Lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella säädetään tarkemmin maksujen perusteista. Ehdotettujen asetuksenantovaltuuksien osalta lakiehdotus sisältää riittävät perussäännökset ja asetuksilla säänneltäväksi tarkoitettut asiat käyvät ilmi valtuussäännöksistä. Asetuksenantovaltuuksien katsotaan täyttävän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä valtuussäännöksiin kohdistetut vaatimukset sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyyksien toteamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään menettelyistä, joilla rakentamislain mukaisiin rakentamisen suunnittelutehtäviin ja työjohtotehtäviin vaadittava pätevyys osoitetaan.

Laissa on säännökset vaadittavasta todistuksesta sekä toimielimestä, joka voi niitä myöntää.

Laissa on säännökset ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettujen ulkomaisten tutkintojen vastaavuuden toteamisesta rakentamisen toimialalla.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin rakentamislain tarkoittamiin rakennusten rakentamisen suunnittelutehtäviin ja työnjohtotehtäviin, joihin vaaditaan ympäristöministeriön valtuuttaman toimielimen antama todistus pätevyydestä.

Lakia sovelletaan rakennusten rakentamisen toimialalla ulkomaisten tutkintojen vastaavuuden toteamiseen myös muiden kuin rakentamislain pätevyysmenettelyyn kuuluvien tutkintojen osalta.

3 §

Valtuutettu toimielin

Ympäristöministeriö voi valtuuttaa hakemuksesta Suomessa rekisteröidyn yrityksen tai yhteisön myöntämään luonnolliselle henkilölle rakentamislaisissa tarkoitettuja todistuksia pätevydestä rakentamisessa. Myös ympäristöministeriö voi myöntää todistuksen, jos siihen on erityinen syy.

Valtuutus voidaan rajata hakemuksessa esitettyä toimintaa suppeammaksi. Päätökseen voidaan liittää toiminnan valvomiselle tarpeellisia ehtoja.

Valtuutetulla toimielimellä tulee olla

- 1) koulutukseltaan ja kokemukseltaan pätevä henkilökunta hakemaltaan suunnittelualalta tai työjohtotehtävän alalta;
- 2) tekniset, hallinnolliset ja taloudelliset edellytykset tehtävän hoitamiseen;
- 3) monijäseniset eri pätevyysalojen asiantuntijalautakunnat, jotka päättävät todistuksien myöntämisestä.

Toimielimen riippumattomuus edellyttää, että sen palveluksessa oleva ei harjoita rakennuksen suunnittelua tai osallistu työjohtotehtäviin tai osallistu tätä toimintaa harjoittavan järjestön päätöksentekoon.

4 §

Hakemus toimielimeksi

Hakijan hakemuksessa pätevyksiä myöntäväksi toimielimeksi on määriteltävä, mitä rakentamislaisissa määriteltyjä suunnittelutehtäviä ja työjohtotehtäviä varten valtuuttamista haetaan.

Hakijan on esitettävä tiedot

- 1) riippumattomuudestaan;
- 2) tehtävän hoitamiseen tarvittavasta henkilöstöstä ja heidän pätevydestään;
- 3) asiantuntijalautakunnasta ja päätöksentekomenettelystä;
- 4) laitteistosta ja tarvittavista ohjelmistoista;
- 5) taloudellisista edellytyksistä;
- 6) rekisterin ylläpidosta;
- 7) voimassa olevasta vastuuvakuutuksesta tai siihen rinnastettavasta järjestelystä.

Ympäristöministeriö voi edellyttää ulkopuolista arviointia toimielimen asiantuntemuksesta, luotettavuudesta ja riippumattomuudesta. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta toimielimeksi voidaan antaa ympäristöministeriön asetuksella.

5 §

Valvonta

Valtuutetun toimielimen toimintaa valvoo ympäristöministeriö. Ympäristöministeriö voi valvontatehtävässä edellyttää ulkopuolista arviointia.

6 §

Rakentamisen ulkomaiset tutkinnot

Ympäristöministeriö myöntää todistukset niistä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) mukaisten rakentamisen tutkintojen vastaavuuksista, joka liittyvät rakentamislain mukaisiin tutkintoihin.

Ympäristöministeriö valtuuttaa toimielimen antamaan 1 momentissa tarkoitetun todistuksen ulkomaisen tutkinnon vastaavuudesta osana todistuksen myöntämistä.

7 §

Virkavastuu

Valtuutetun toimielimen toimihenkilöön ja asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Toiminnan keskeyttäminen

Ympäristöministeriö voi antaa kirjallisen varoituksen tai keskeyttää toiminnan harjoittamisen kolmeksi kuukaudeksi, ellei puutetta kehotuksesta huolimatta korjata, jos

- 1) toiminnassa ei noudateta tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä;
- 2) tehtävää ei ole suoritettu hyvän hallinnon ja hyvän rakennustavan mukaisesti;
- 3) toimielin on rikkonut valtuutuspäätöksessä asetettuja ehtoja.

9 §

Valtuutuksen peruuttaminen

Ympäristöministeriön on peruutettava valtuutus, jos:

- 1) toimielin ei enää täytä valtuutuksen edellytyksiä eikä ole määräajassa korjannut niissä olevia puutteita;
- 2) jos toimielimien toiminta on keskeytetty eikä toimielin ole kohtuullisessa ajassa poistanut toiminnan keskeyttämiseen johtaneita syitä;
- 3) toimielin on asetettu konkurssiin.

10 §

Todistus

Henkilön on haettava todistusta ympäristöministeriön valtuuttamalta toimielimeltä, jos hän aikoo toimia suunnittelijana tai työnjohtaja rakentamislain mukaisessa hankkeessa, johon pätevyyden osoittamiseen vaaditaan todistus.

Todistus on toimielimien myöntämä rakennusvalvonnalle annettava selvitys rakentamislain määritellyistä suunnittelijoiden ja työnjohtajien pätevyyksistä, jotka edellyttävät todistusta.

Ympäristöministeriö voi erityisestä syystä myöntää todistuksia.

Todistus sisältää seuraavat tiedot:

- 1) todistuksen myöntäjän tunnistetiedot;
- 2) päätöstiedot;

- 3) pätevyydenhaltijan nimi ja kotipaikka;
- 4) tiedot tutkinnosta ja sen tasosta;
- 5) myönnetyn pätevyyden pätevyysala ja pätevyystaso;
- 6) todistuksen voimassaolo.

Lisäksi todistuksen liitteenä on pätevyyden myöntämisen perusteena olevat tarkemmat tiedot tutkinnosta, muusta koulutuksesta sekä eritellyt tiedot kokemuksesta.

Ympäristöministeriö voi antaa tarkemmat ohjeet todistuksen muodosta ja sisällöstä.

11 §

Rekisteri myönnettyistä todistuksista

Toimielimen on pidettävä rekisteriä myöntämistään voimassa olevista todistuksista.

Toimielin toimii rekisterinpitäjänä 1 momentissa tarkoitetun rekisterin osalta.

Rekisteri sisältää seuraavat tiedot:

- 1) todistuksensaajan nimi ja kotipaikka;
- 2) todistuksen myöntämisaikakohta ja voimassaolo;
- 3) myönnetyn pätevyyden pätevyysala ja pätevyystaso;
- 4) todistuksen myöntäjä;
- 5) rakentamislain 73 §:n ja 77 §:n nojalla kunnan rakennusvalvontaviranomaisen lainvoimaisella päätöksellä antaman rajoituspäätöksen tunnistetiedot ja rajoituksen voimassaolo.

Rekisteristä annettavat tiedot on pidettävä yleisesti saatavilla.

12 §

Todistuksen voimassaolon päätyminen

Todistus voidaan myöntää enintään seitsemäksi vuodeksi.

Todistus voidaan peruuttaa todistuksen myöntäjän toimesta, jos se perustuu olennaisesti väriin selvityksiin.

13 §

Maksut

Toimielimellä on oikeus periä todistusmenettelyyn liittyviä maksuja, jotka kattavat toiminnasta aiheutuvat kulut. Ympäristöministeriön asetuksella säädetään tarkemmin maksujen perusteista.

14 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Toiminnan keskeyttämistä tai valtuutuksen peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

15 §

Siirtymäsäännökset

Ympäristöministeriö voi hyväksyä toimielimen esityksestä yrityksen tai yhteisön ennen tämän lain voimaantuloa myöntämät vapaaehtoiset pätevyudet tämän lain mukaisiksi pätevyyksiksi, joko kokonaan tai osittain enintään viiden vuoden ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä tammikuuta 2024.

Helsingissä x.x.2023

Pääministeri

Sanna Marin

Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo

